

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ МІЛІЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ
БЕЗПЕКИ, ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ТА
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ:
РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ**

**Матеріали
Міжвузівського круглого столу
(Київ, 25 листопада 2015 року)**

Київ 2015

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ МІЛІЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ
БЕЗПЕКИ, ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ТА
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: РЕАЛІЇ
СЬОГОДЕННЯ

Матеріали

Міжвузівського круглого столу
(Київ, 25 листопада 2015 року)

Київ 2015

УДК 34 (477) (063)

ББК X

Б835

Редакційна колегія:

Гусарєв С.Д., доктор юридичних наук, професор;

Чернявський С.С., проректор НАВС, доктор юридичних наук., професор;

Клячко В.М., начальник інституту, кандидат педагогічних наук, доцент;

Калиук О.М., заступник начальника інституту з навчально-методичної та наукової роботи, кандидат юридичних наук, доцент;

Колодій А.М., професор кафедри конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України;

Куліков В.А., начальник кафедри організації охорони громадського порядку, кандидат юридичних наук, доцент;

Плаксін А.А., старший науковий співробітник групи забезпечення навчального процесу;

Шевченко О.С., науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки, психологічної служби та Національної гвардії України 02 грудня 2015 року (протокол № 10)

Матеріали подано в авторській редакції

Б835 **Актуальні** питання захисту прав людини: реалії сьогодення [Текст] : матеріали міжвуз. кругл. столу (Київ, 25 листоп. 2015 р.) / ред. кол. : Гусарєв С.Д., С.С. Чернявський, В.М. Клячко, та ін. – К. : Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки, психологічної служби та Національної гвардії України Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 80 с.

УДК 34 (477) (063)

ББК X

© Національна академія внутрішніх справ, 2015

ВСТУПНЕ СЛОВО

Клачко В.М., начальник
інституту, кандидат
педагогічних наук, доцент

Шановні колеги й гості!

Дозвольте мені привітати учасників Міжвузівського круглого столу «Актуальні питання захисту прав людини: реалії сьогодення».

Розвиток України як демократичної, соціальної, правової держави, зміст і спрямованість діяльності якої визначають права й свободи людини та їх гарантії, увійшов у складний період, зумовлений політико-правовою та соціально-економічною кризою в нашій країні. Події останніх років новітньої історії України переконливо доводять важливість для громадян та суспільства в цілому такої універсальної цивілізаційної цінності, як права і свободи людини та прагнення захищати їх усіма легітимними способами.

Не секрет, що сьогодні суспільство, уряд країни чекають від науковців різних галузей конкретних пропозицій щодо вдосконалення системи захисту прав і свобод людини, а також механізмів реалізації їх прав і свобод. Упевнений, що своє слово в цьому напрямі повинні сказати й науково-педагогічні працівники нашого інституту, і, звичайно ж, ви – молоді науковці.

Тиждень права є чи не першим і чи не наймасштабнішим правовим заходом, який проводиться в Україні. Ми проводимо даний захід з метою відзначення Дня прав людини в пам'ять проголошення Генеральною Асамблеєю ООН у 1948 році Загальної декларації прав людини.

Актуальність теми цього круглого столу зумовлена, насамперед тим, що проблема прав і свобод людини й громадянина є актуальною з найдавніших часів людської історії. Такою вона залишається і в умовах сьогодення, оскільки питання прав та свобод людини й громадянина є найважливішим питанням внутрішньої і зовнішньої політики всіх демократично налаштованих держав, зокрема України.

Наголошу, що тепер, ключовими фігурами, що несуть відповідальність за дотримання прав людини в державі стануть не стільки політики, скільки представники державної влади, такі, як судді, прокурори, представники виконавчої влади на місцях і звичайно поліція.

Саме рівень гарантування й практичної реалізації прав і свобод людини та громадянина є тим критерієм, за яким оцінюється рівень демократичного розвитку будь-якої держави й суспільства загалом. Тільки від людей залежить, чи діють у нас положення Загальної Декларації, чи захищені люди від свавілля влади, чи відчують вони себе в цій країні людьми, чиї права захищаються, а гідність поважається.

День прав людини в Україні потрібно розглядати, як можливість накреслити плани для подальшої роботи, а її більш ніж достатньо для всіх. З огляду на це, не можна недооцінювати значення гарантій реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні в сучасних умовах.

Бажаю всім учасникам круглого столу плідної і цікавої праці та переконаний, що в процесі роботи кожен з Вас інтелектуально збагатиться новими науковими поглядами.

Упевнений, що цей круглий стіл стане не лише підсумком проведеної науково-дослідної роботи, а й надасть імпульс для подальших творчих пошуків у науковому забезпеченні розбудови правової держави та громадянського суспільства в Україні.

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

Галай В.О., професор кафедри загально-правових та психологічних дисциплін ФПФНГУ НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ПАЦІЄНТА У ПОРЯДКУ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Для вирішення юридичного конфлікту пацієнт може звернутися до суду як у випадку незгоди з результатами оскарження, так і безпосередньо за фактом порушеного права. За останні роки в Україні проглядається тенденція до збільшення звернень саме у судові органи зі скаргами на низьку якість медичної допомоги, на правопорушення у сфері охорони здоров'я з пред'явленням позовів до медичних працівників про відшкодування матеріальних збитків та моральної шкоди.

Окремі науковці [1, с. 144] називають судовий спосіб таким, що повинен бути скоріше винятком, чим правилом, через довготривалість розгляду справ. Інші називають суд інстанцією, до якої звертаються, коли вже використано всі можливі шляхи для захисту порушеного права. Якщо взяти іноземний досвід [2] судової системи захисту прав людини, то можна сказати, що історично цей спосіб був найкращим для розв'язання спорів, але за умови незалежності та неупередженості суду.

В правозастосовній практиці прослідковується збільшення цивільних позовів до медичних працівників, зростання вартості страхування медичної відповідальності та популярність компенсації ушкодження здоров'я через державні фонди в т.ч. й без вини медичного працівника [3, с. 15].

В Україні, за даними А. Найди та О. Малик [4], останнім часом збільшилася тенденція до звернень громадян у суди зі скаргами на низьку якість медичної допомоги й позовами про відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

Одними з принципів цивільного позову, на думку С.Г. Стеценка, В.Ю. Стеценка, І.Я. Сенюти [5, с. 194, 197] є подача позову до медичного закладу самим пацієнтом або його

законним представником і зібрання доказів щодо порушень медичною установою або приватним лікарем прав пацієнта, які містяться у нормативно-правових актах. Суд проводить оцінку доказів за своїми внутрішніми переконаннями, досліджуючи медичну документацію як джерело інформації про стан здоров'я пацієнта, медичних призначень лікаря.

Позовними вимогами при порушенні права на здоров'я, як вважає М.М. Малєїна [6, с. 84], можуть стати: припинення правовідносин (розірвання договору з медичною установою, приватним лікарем при незадоволенні якістю медичної допомоги, ненаданню повної інформації); зміна правовідносин (зміна лікаря або умов договору при наданні неякісної медичної допомоги); відшкодування шкоди.

Основним питанням, яке ставиться при зверненні до цивільного суду, є можливість відшкодування матеріальної та моральної шкоди, яку пацієнту завдають при порушенні його законних прав та інтересів, та правильне визначення відповідача за позовом.

Сучасна вітчизняна судова практика показує на дедалі частіше притягнення відповідачем саме медичного закладу за діяння його працівника. У цьому випадку медичний заклад шляхом регресного позову має можливість стягнути зі свого працівника затратені суми відшкодувань, виплачених пацієнту. У пацієнта, таким чином, є можливість притягнення відповідачем як конкретного лікаря за спричинену шкоду, так і медичного закладу або обох одразу, притягуючи заклад як співвідповідача.

За статистикою, в Україні намітилася тенденція до призначення судово-медичних експертиз саме за цивільними, а не кримінальними позовами, та не лише до закладів охорони здоров'я і лікарів, а й до середнього медичного персоналу [3, с. 15]. Справа в тому, що можливість одержання грошової компенсації за моральну та фізичну шкоду є більш привабливою для пацієнтів, ніж кримінальне покарання лікаря. Причому, висновки експертів є одними з основних доказів у цивільній справі.

Проведення судово-медичних і судово-психіатричних експертиз доручається виключно державним спеціалізованим установам, тим судовим експертам, яких внесено до державного

Реєстру атестованих судових експертів (ст.7, 9 Закону України „Про судову експертизу”) [7].

Щодо якості захисту прав пацієнта за допомогою цивільного судочинства, то необхідно зазначити, що вона насамперед залежить від технології збору та подання доказів і своєчасного проведення судово-медичної, судово-психіатричної експертиз. Має значення також можливість звернення пацієнта за допомогою до юриста-практика з медичного права та профілюючих у цій галузі громадських організацій. Наприклад, у практиці громадської організації „Київський правозахисний альянс” і партнерських організацій, таких як Всеукраїнська громадська організація „Всеукраїнська Рада захисту прав і безпеки пацієнтів” та Львівський обласний благодійний фонд „Медицина і право”, щорічно розглядається від 50 до 100, а то і більше „медичних справ” за зверненнями пацієнтів.

Отже, аналіз процесу цивільного судочинства дає змогу нам виділити його як один з найкраще визначених способів у захисті прав пацієнтів. Цивільне законодавство, роз’яснення Пленуму Верховного Суду України, судова практика показують на достатню ефективність його застосування і водночас сказати, що цивільний процес є складним з огляду на достатньо великі затрати часу і коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лопатенков Г.Я. Права пациента. Практические рекомендации / Г.Я. Лопатенков. – СПб.: БХВ-Петербург, 2005. – 160 с.
2. Слюсар К.С. Механізм захисту прав людини / К.С. Слюсар // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2005. – № 1. – С. 192-199.
3. Апанасенко Г. Чи можна управляти здоров’ям? / Геннадій Апанасенко // Дзеркало тижня. – 2005. – № 50. – С. 15.
4. Найда А. Професійні правопорушення медичних працівників за новим кримінальним законодавством України / А. Найда, О. Малик // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали X регіон. наук.-практ. конф., 5-6 лют. 2004 р. – Львів: Львівськ. нац. ун-т ім. І. Франка. – 2004. – С. 384-387.

5. Стеценко С.Г. Медичне право України: Підручник / Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я; за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавництва „Правова єдність”, 2008. – 507 с.

6. Малеина М.Н. Личные неимущественные права граждан: понятие, осуществление, защита / М.Н. Малеина. – М.: МЗ Пресс, 2000. – 244 с.

7. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 року № 4038-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 28. – ст. 232.

Шевченко О.С., науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Одним із актуальних питань протягом всього існування людства залишається питання прав людини, можливість їх реалізації та захисту, а також значення діяльності правоохоронних органів щодо захисту прав людини.

Утвердження, забезпечення, реалізація прав людини є важливим показником в державі, який вказує на її демократичність, соціальність, а також на те, що така держава є правовою.

Дотримання прав людини є безпосереднім показником рівня законності й правопорядку в суспільстві. чим більший рівень дотримання прав людини та можливості ефективного їх захисту, тим вищий рівень законності і правопорядку в державі. при цьому велику роль відіграють правоохоронні органи та суд. події останніх років показали існування істотних проблем у здійсненні судочинства в Україні, перша з яких – низький рівень довіри громадян до судових органів. водночас, побудова правової держави, формування дієвих інститутів громадянського суспільства, розвиток бізнесу, залучення в економіку держави іноземних інвестицій – неможливі без належного функціонування судової системи.

Необхідним в цьому контексті є і широкий діалог між суддями, адвокатами, науковцями та представниками громадськості щодо перспектив і напрямків розвитку судової системи України, забезпечення в нашій державі належного судового захисту прав людини.

Неодмінною умовою реальності прав людини наявність відповідних обов'язків у інших людей, держави тощо і, передусім, обов'язку їх не порушення. разом з тим держави як учасниці міжнародного співробітництва в галузі прав людини приймають на себе відповідні міжнародно-правові зобов'язання та за взаємною згодою визначають засоби їх міжнародно-правового забезпечення.

Втім, міжнародно-правові норми також є важливими гарантіями: вони закріплюють міжнародні стандарти прав людини, обов'язки держав щодо їх дотримання, передбачають усі інші засоби їх забезпечення. Такі норми містяться насамперед у міжнародних договорах з прав людини [1].

Основи широкого розвитку співробітництва держав у сфері прав людини заклав Статут Організації Об'єднаних Націй. Як відомо, Організація Об'єднаних Націй виникла у відповідь на агресію і злочини проти людства, здійснені фашизмом у роки Другої світової війни [2, с.208]. У 1946 р. Економічна та Соціальна Рада ООН створила як свій допоміжний орган Комісію з прав людини і доручила їй представити свої розуміння щодо Міжнародного Білля з прав людини, які включає такі міжнародні угоди: 1. Загальну декларацію прав людини, яку було ухвалено 10 грудня 1948 р. після ретельної розробки і тривалого обговорення окремих статей 48 голосами держав - членів Організації Об'єднаних Націй при 8, що утрималися. Декларація містить широкий перелік як цивільних та політичних, так і соціально-економічних та культурних прав [3, с. 18].

Види міжнародно-правових гарантій можна виокремити за кількома критеріями. За формою виразу гарантій виділяються:

1) міжнародно-правові акти з прав людини (способи зовнішнього виразу виявлення держав, міждержавних організацій, міжнародних органів), які можуть бути нормативними (напр., міжнародно-правові договори з прав

людини), право тлумачними (напр., консультативні висновки відповідних міжнародних судових установ), правозастосовними (напр., рішення міжнародних судів з прав людини);

2) міжнародно-правові процедури, в рамках яких здійснюється діяльність певних міжнародних інституцій у сфері прав людини (власне процедура являє собою юридично регламентовану послідовність дій уповноважених суб'єктів, а також обсяг, зміст, способи, строки їх вчинення). До них, зокрема, відносяться різноманітні процедури моніторингу за виконанням державами їхніх зобов'язань і обов'язків з прав людини (напр., моніторингова процедура за Європейською конвенцією про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню [4, ст. 7-14], міжнародні судові процедури (напр., процедура розгляду справ у Європейському суді з прав людини [5]) тощо.

За безпосередніми цілями гарантій можна виділити: 1. міжнародно-правові засоби охорони прав людини, якими є усі юридичні засоби, що здатні виконувати превентивну функцію і спрямовані на запобігання можливим порушенням прав людини з боку держав. Прикладом може слугувати діяльність Ради ООН з прав людини з періодичного моніторингу виконання державами їхніх зобов'язань, а також виконання Радою свого обов'язку «сприяти шляхом діалогу і співробітництва запобігання порушень прав людини і швидко реагувати на надзвичайні ситуації у галузі прав людини» [6, n.n.f n.5]. Своєрідними правоохоронними засобами є санкції відповідних міжнародних організацій щодо держав-членів у разі серйозних порушень прав людини. Так, на підставі ст. 8 Статуту Ради Європи є можливим призупинення або припинення членства держави порушника у Раді Європи [7]; 2. Міжнародно-правові засоби захисту прав людини. Йдеться про засоби, за допомогою яких припиняються порушення прав людини, усуваються перешкоди на шляху їх здійснення, відновлюються порушені права. Так, на підставі рішення Європейського суду з прав людини держава – порушниця повинна виконати низку дій: сплатити потерпілій стороні суму справедливої сатисфакції, вжити певні індивідуальні заходи, спрямовані на відновлення порушеного права, а також заходи загального характеру, спрямовані на усунення перешкод для їх реалізації тощо.

Систему міжнародних організаційно-правових гарантій прав і свобод людини і громадянина становлять міжнародні всевітні і регіональні органи, в компетенцію яких входить захист прав і свобод людини і громадянина шляхом застосування міжнародних нормативно-правових гарантій. Метою міжнародних організаційно-правових гарантій є підвищення ефективності використання національних та міжнародних гарантій прав людини.

У вітчизняних дискусіях щодо судової реформи часто приділяють увагу верховенству права, доступу до суду тощо. Однак варто звернути увагу з точки зору поліпшення інвестиційного клімату в нашій країні на принцип правової визначеності. Для інвестора часто не має значення, яким чином законодавство по суті вирішує те чи інше питання. Набагато важливіше, щоб питання було вирішено один раз і чітко, щоб суди не вирішували одну й ту ж саму правову ситуацію діаметрально протилежним чином. Принцип правової визначеності є важливим принципом права ЄС [8].

Майбутнє ставить перед Україною завдання досягти високого рівня правового регулювання суспільства з належним гарантуванням прав і свобод, де правотворча робота ґрунтується на здобутках світової правничої науки і практики. Конституція України та інші закони передбачають використання поряд з внутрішньодержавними гарантіями і міжнародно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина. Таким чином, міжнародно-правові гарантії прав і свобод людини й громадянина – це передбачена міжнародними договорами, конвенціями, деклараціями та іншими міжнародними документами система міжнародних норм, принципів, правових і організаційних засобів, умов і вимог, за допомогою яких здійснюється дотримання, забезпечення, охорона і захист прав, свобод і законних інтересів людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Международное публичное право. сборник документов: в 2 ч. ч.1 / сост. и авт. вступ. статьи к.а. бакяшев, д.к. бакяшев. – м.: тк велби, изд-во проспект, 2006. – 1408 с.

2. Саидов а.х. общепризнанные права человека: учеб. пособие / а.х. саидов. – м.: мз пресс, 2002. – 267 с.
3. Загальна декларація прав людини: прийнята генеральною асамблеєю оон 10 грудня 1948 р. // кур`ер юнеско. – 1998. – грудень. – с.18-20.
4. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню // відомості верховної ради україни – 1997. - №11. ст. 94.
5. Протокол №14 до конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, які здійснює контрольну систему конвенції // відомості верховної ради україни. – 2006. – №27. – ст. 229.
6. Резолюція генеральної асамблеї оон a/res/60/251 – [електронний ресурс] – режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/undoc/gen/no5/502/68/pdf/no550268.pdf>
7. Статут ради європи // збірка договорів ради європи: офіційне видання. – к. парламент. вид-во, 2000. – с.11-24.
8. Raitio j., the principle of legal certainty in ec law. – 2003.- 480 с.

Дручек О.В., завідувач кафедри загально-правових та психологічних дисциплін факультету підготовки фахівців для Національної гвардії України НАВС

ПРАВО НА СВОБОДУ СЛОВА В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Право на свободу вираження поглядів є невід'ємною складовою демократичного суспільства. Засоби масової інформації повинні завжди правдиво і неупереджено повідомляти будь-яку інформацію, яка становить суспільний інтерес [1]. Згідно зі ст. 10 Європейської конвенції з прав людини, «кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання

органів державної влади і незалежно від кордонів». Конституційною гарантією свободи слова, передбаченою ст. 34 Основного Закону, є право кожного «вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмового або в інших спосіб».

Принципами міжнародного характеру, що торкаються свободи вираження думок є: максимальне розголошення інформації; обов'язок публікувати документи; заохочення гласності в уряді; обмежений обсяг виключень; наявність процесів, що полегшують доступ до інформації; невисока вартість доступу до інформації; відкритість засідань державних органів для громадськості; нелегітимність законів, несумісних з принципом максимального розголошення інформації; захист осіб, які розголошують інформацію про неправомочні дії [2].

З початком військового конфлікту на Сході України проблема з дотриманням права на вираження поглядів не втрачає своєї актуальності, хоча за оцінками міжнародної неурядової організації Freedom House Україна належить до категорії «частково вільних» країн. Наразі рівень ворожості влади до журналістів та правового тиску на них зменшився. Однак, ці досягнення частково знівельовано, оскільки внаслідок військових дій на Сході в Україні склалися досить несприятливі умови для здійснення журналістської діяльності. Так, за даними української неурядової організації «Інститут масової інформації», протягом 2014 р. було зафіксовано 995 випадків порушення свободи слова; за 8 місяців 2015 р. – 95. Зокрема, це: 1 убивство журналіста; 36 випадків побиття та нападів на журналістів, 48 – перешкоджання їх законній професійній діяльності; 10 випадків цензури. Досить поширеним видом перешкоджання здійсненню журналістами професійної діяльності є незаконне утримання під вартою на територіях, окупованими т.зв. «ДНР» та «ЛНР». Хоча на цих територіях іноземні журналісти користуються більш широким доступом до інформації, але стосовно них також були зафіксовані факти незаконних затримань та незаконних утримувань під вартою. За даними Комітету захисту журналістів, українська влада теж практикує затримання журналістів – тобто, це є проблемою для обох конфліктуючих сторін [3], [4].

Відсутність правосуддя з питань вбивств журналістів у всьому світі сьогодні визнається однією з найбільших загроз свободі преси. Як зазначається у Спеціальній доповіді Комітету із захисту журналістів (жовтень 2014 р.), безкарність – це не просто певна історія, яка закінчується зі смертю журналіста. Внаслідок безкарності вибудовується клімат залякування. У червні 2012 р. на 20-й сесії Ради ООН з прав людини Спеціальний доповідач ООН з питання позасудових страт та довільних страт та Спеціальний доповідач з питання про заохочення та захисту права на свободу думок й їхнє вільне вираження представили доповідь, в якій наголошується, що безкарність у цілеспрямованих нападах на журналістів є основною загрозою правам людини і закликали держави впровадити механізми щодо захисту журналістів та заохочення справедливості

Комітет захисту журналістів критикує українську владу з приводу її реакції на здійснювані сепаратистами викрадення, оскільки український уряд не має стратегії поведінки в даних ситуаціях.

Згідно з наявними статистичними даними, за 2014 р. в Україні було обліковано 80 злочинів, передбачених ст.171 КК (перешкоджання законній професійній діяльності журналістів), а за 8 місяців 2015 р. – 58. У травні 2015 р. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій законної професійної діяльності журналістів» встановлена низка спеціальних норм КК України (статті 345-1, 347-1, 348-1, 349-1, ч. 3 ст. 375), якими деталізується та диференціюється відповідальність за вчинення різного виду злочинних посягань на журналістів порівняно зі ст. 171 КК України. Аналіз офіційної статистики свідчить, що хоча в офіційній звітності дані щодо кількості облікованих злочинів, передбачених статтями 345-1, 347-1, 348-1, 349-1, ч. 3 ст. 375 КК України, окремо не виділяються, за 8 місяців 2015 р. не було зареєстровано жодного іншого виду правопорушень. Таким чином, можна дійти висновку, що за період з червня 2015 року не було розпочато жодного провадження за новими статтями КК України, хоча журналісти продовжують ставати об'єктами злочинних посягань. Викладене дає змогу зробити висновок, що вітчизняні правоохоронці або не обізнані зі змінами у

кримінальному законодавстві, або ще не розібрались у юридичних ознаках та специфіці кваліфікації й відмежування зазначених складів злочинів. Крім того, звертаємо увагу на особливу суспільну важливість не просто реєстрації фактів вбивств та загибелі журналістів, а й інформування громадськості про вжиті заходи реагування, хід та результати розслідування. На сьогодні ж суспільство майже не поінформоване стосовно процесу розслідування навіть найбільш резонансних злочинів цієї категорії.

Отже, право на свободу вираження поглядів, як одне з найбільш вагомих для розуміння природи демократичного суспільства, означає право кожної людини безперешкодно дотримуватися своїх поглядів, а також право на вільне вираження свого погляду. Обмеження цього права мають встановлюватися законом і бути необхідними: для поважання прав і репутації інших осіб; для охорони державної безпеки, громадського порядку, здоров'я чи моральності населення.

У ситуаціях збройних конфліктів журналісти та інші представники преси, які працюють у зонах бойових дій, піддаються ризикам: зазнати насильства або перешкоджання виконанню професійних завдань шляхом прямих нападів; незаконного утримання під вартою; заборони доступу в певні райони; запровадження цензури.

Окупація міст Донбасу вплинула на свободу слова в цій місцевості, а також на те, який стан справ зараз. Найчастіше журналісти зазнавали погроз і втручання в журналістську діяльність, нападів, обшуків, погроз родині тощо.

На даний час стосовно журналістів, які критично налаштовані щодо української влади, АТО, ВСУ та добровольчого руху, існують окремі випадки намагання обмежити свободу слова з боку представників українських добровольчих батальйонів, громадських активістів, осіб з особливим уявленням щодо справедливості. Це здійснюється шляхом викрадення, побиття, погрози застосування фізичної сили.

Систематичні напади на журналістів призвели до виникнення таких суспільно значущих проблем:

- відсутність або явна недостатність життєво важливої інформації;

- отримання спотвореної інформації;
- відсутність правдивої інформації про військові або гуманітарні проблеми.

Наразі нагальною потребою є розробка необхідного методичного забезпечення процесу розслідування зазначених вище нових видів злочинів проти журналістів та оновлення законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Приглушені голоси: право на свободу слова в умовах збройного конфлікту на сході України / О. А. Біда, А. Б. Блага, О. А. Мартиненко, М. Г. Статкевич; за заг. ред. А. П. Буценка / Українська Гельсінська спілка з прав людини. – К., КИТ, 2015. – 60 с.: іл.

2. Гражданские и политические права, включая вопрос о свободе выражения мнений [Электрон. ресурс] / Доклад Специального докладчика по вопросу о поощрении и защите права на свободу мнений и на свободное их выражение г-на Абида Хуссейна, представляемый в соответствии с резолюцией 1999/36 Комиссии. – Режим доступа: <http://daccess-dds-nu.un.org/doc/UNDOC/GEN/G00/102/61/PDF/G0010261.pdf?>

3. Оператор телеканала LifeNews попал в плен к боевикам «ДНР». [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://fakty.ua/202496-operator-telekanala-lifenews-popal-v-plen-k-boevikam-dnr>

4. Дневник поездки в Украину: нападения на журналистов привели к информационному вакууму [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <https://cpj.org/ru/2014/07/post-76.php> July 28, 2014 12:42 PM.

Кондратюк-Антонова Т.В.,
доцент кафедри загально-
правових та психологічних
дисциплін ФПФНГУ НАВС

ФІЛОСОФСЬКО-СОЦІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ МОЛОДІ

Проблема молоді досліджується в багатьох сферах суспільного життя: соціології, філософії, політології, культурології, психології, правознавстві, етиці тощо. Це одна з основних суспільних проблем, оскільки це проблема нашого майбутнього. Вона досліджується в багатьох сферах суспільного життя: соціології, філософії, політології, культурології, психології, правознавстві, етиці тощо. Крім цього, актуальні проблеми молоді віддзеркалюють негаразди та пороки всього суспільства, а їх вирішення позитивно вплине на розвиток всього соціуму.

Проблеми молоді хвилювали суспільство в усі часи. З одного боку, вони взаємопов'язані та виходять з об'єктивних процесів сучасного світу (глобалізації, інформатизації, урбанізації тощо), а з іншого – вони мають свою специфіку, яка витікає з реалій дійсності та існуючої молодіжної політики конкретної країни. До найбільш значущих відносять: безробіття молоді, проблеми морально-етичного виховання молоді, проблеми культури сучасної молоді, психологічні проблеми.

Молоді люди не встигають повністю адаптуватися до економічних, політичних, духовних, соціальних аспектів буття, оскільки зміни, що відбуваються в наш час є дуже швидкими. Суспільний прогрес впливає на потреби молоді, її інтереси, ціннісні орієнтації. Становлення соціальної зрілості молоді відбувається під впливом багатьох факторів: сім'ї, школи, трудового колективу, засобів масової інформації, молодіжних організацій. Життя ставить молоду людину, яка ще не має достатнього життєвого досвіду, перед необхідністю прийняття найважливіших рішень. В умовах системної кризи сучасного суспільства та його основних інститутів, що охопила всі сфери життєдіяльності суспільства, інститутів соціалізації (сім'ї та сімейного виховання, системи освіти та виховання, інститутів

праці та трудової діяльності, армії), самої держави; активного насаджування та заміни основ існування громадянського суспільства стандартами суспільства споживання, молода людина перетворюється на простого споживача тих чи інших товарів та послуг.

Існує тенденція дегуманізації та деморалізації змісту мистецтва (приниження, деформація, руйнування образу людини), заміни норм цінностей високої культури усередненими зразками масової споживацької культури, переорієнтація молоді від колективістських духовних цінностей до корисно-індивідуальних цінностей. Крім цього, відсутність консолідуючої стратегії розвитку суспільства, недостатня увага до культурного розвитку населення, протиріччя державної молодіжної політики закономірно приводять до негативних наслідків.

У зв'язку з світоглядною невизначеністю молоді (відсутністю в неї світоглядних сенсожиттєвих та сенсоорієнтаційних основ, соціально-культурної ідентифікації), комерціалізації та негативного впливу засобів масової інформації (створюючих «образ» субкультури), постійної духовної агресії, експансії масової комерційної культури, насадження стандартів та психології суспільства масового споживання, відбувається примітивізація сенсу людського буття, моральна деградація особистості та зниження цінності людського життя. Також розмиваються ціннісні основи та традиційні форми суспільної моралі, руйнуються механізми культурної спадкоємності, існує загроза збереженню самобутності вітчизняної культури та зниження інтересу молоді до неї, її історії, традиціям, носіям національної самосвідомості.

Вказані фактори у поєднанні з процесами диференціації та матеріального розшарування суспільства, що виникли у зв'язку з переходом до ринкових відносин, закономірно приводять до розширення зони десоціалізації, маргіналізації та люмпенізації молоді (розгубленості, апатії, песимізму, зневіри в майбутнє, можливості реалізувати свої інтереси ніяким іншим шляхом, крім як відхиленням від моральних та правових норм).

Також вони стимулюють асоціальні та протиправні форми самореалізації молоді (зростання кримінальних проявів в молодіжному середовищі, відчуження від трудової діяльності,

алкоголізм, наркоманія, проституція); розвиток контркультури в змісті молодіжної субкультури; прагнення до участі у неформальних молодіжних об'єднаннях; посилення напруги та агресивності, зростання екстремізму в молодіжному середовищі.

Останнім часом загострилося чимало молодіжних проблем, серед яких найголовнішими є:

— низький рівень життя, безробіття і значна економічна та соціальна залежність від батьків;

— шлюбно-сімейні проблеми (високий рівень розлучень, сімейних конфліктів);

— низька народжуваність — вже протягом трьох з половиною десятиліть в Україні зберігається рівень народжуваності, який не забезпечує навіть відтворення поколінь;

— матеріальна незабезпеченість, відсутність умов для поліпшення житлових умов;

— поганий стан здоров'я і зростання рівня соціальних відхилень (злочинність, пияцтво, наркоманія, проституція);

— втрата ідеалів, соціальної перспективи, життєвого оптимізму.

В умовах існуючої світової кризи всі проблемні обставини в розвитку молоді можуть бути направлені на деструктивний шлях. Не приділяючи необхідної уваги вихованню молодих людей та створенню основ громадянського суспільства, держава в значній мірі сприяє утвердженню стандартів суспільства споживання та вихованню споживачів.

Оздоровлення молодіжного середовища, яке формує ціннісні орієнтації сучасної молоді, може бути створено шляхом вдосконалення системи, форм, методів здійснення систематичної та цілеспрямованої молодіжної політики в країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні проблеми розвитку соціально-економічних систем у трансформаційних умовах: наукові здобутки молоді: зб. ст. магістрантів, асп., молодих учених / ред. кол.: К. Д. Гурова (голова) та ін. - Х.: ХНТЕУ, 2013. - 399 с.

2. Молодіжна політика: проблеми та перспективи: зб. наук. пр. / наук. ред. С. А. Щудло.- Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2010. - 438 с.

3. Молодіжне безробіття та проблеми розвитку молодіжного підприємництва / ред. та упоряд.: Л. Кудіна, Л. Яцюк. - К. : ГО "Молодіжна Альтернатива", 2010. - 112 с.

4. Проблеми реалізації науково-творчого потенціалу молоді: пошуки, перспективи : зб. матеріалів XIII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених та студ., 25 лют. 2011 р. / редкол.: Яцков В. С. та ін.. - Д. : ІМА-прес, 2011. - 168 с.

5. Психологічні особливості формування цінностей молоді у контексті трансформаційних суспільних процесів (теоретичний аналіз проблеми) /за ред. В.Стець, З.Спринської. - Дрогобич : РВВ ДДП ім. Івана Франка , 2013. - 158 с.

Шапортова Н.І., ст. викладач загально-правових та психологічних дисциплін ННІ підготовки кадрів для міліції громадської безпеки, психологічної служби та Національної гвардії України НАВС

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАТЬКА, ОПІКУНІВ, ПІКЛУВАЛЬНИКІВ ЗА ЗМІСТОМ СТ.135 КК УКРАЇНИ

Виходячи з принципу гуманізму, визнаному сьогодні одним з основоположних принципів побудови розвиненого суспільства, кожна цивілізована держава прагне проявляти максимальну увагу тим громадянам, які в силу різних причин позбавлені можливості піклуватися про собі самостійно.

Будь-яке умисне вбивство має винятково високий ступінь суспільної небезпечності. Повідомлення про ці злочини завжди викликають особливий суспільний резонанс, насамперед коли йдеться про вбивство немовляти – безпорадної та незахищеної істоти. Адже дитина, як зазначається в ратифікованій Україною Конвенції про права дитини, унаслідок

її фізичної і розумової незрілості потребує спеціальної охорони й піклування. Крім того, проблема боротьби з дітовбивствами набуває особливої актуальності саме в умовах демографічної кризи в Україні. При цьому треба враховувати, що це – складна, багатоаспектна соціально-правова проблема, успішне розв'язання якої потребує спільних зусиль державних і правоохоронних органів, різноманітних громадських інституцій.

В останні роки тривожним симптомом жіночої злочинності є процес її омолодження, який можна чітко простежити. Розвиненість «дівочої» злочинності можна вважати тривожною ознакою дуже серйозних суспільних конфліктів.

Проблема полягає в слабкості законодавчої бази, а саме статті 135 залишення в небезпеці.

Розглядаючи актуальні проблеми залишення в небезпеці матір'ю новонародженої дитини необхідно звернути увагу на статтю 117 КК України.

Суспільна небезпека цього злочину полягає у поширенні аморальної поведінки, змістом якої є неповага до права людини на життя і безпеку, нехтування моральними і правовими нормами, що зобов'язують надавати допомогу людям, які перебувають у небезпечному для життя стані[1].

Кваліфікованим видом злочину є завідоме залишення без допомоги матір'ю своєї новонародженої дитини (ч. 2 ст. 135 КК України), а особливо кваліфікованим діяння, передбачене ч. ч. 1 або 2 ст. 135 КК України, якщо воно спричинило смерть особи, залишеної без допомоги, або інші тяжкі наслідки[1].

Залишення без допомоги матір'ю своєї новонародженої дитини тягне кримінальну відповідальність лише за умови, що матір при вчиненні такого діяння не перебувала в обумовленому пологами стані.

Стаття 141 СК України свідчить про рівність прав і обов'язків батьків щодо дитини. У частині першій цієї статті йдеться, що мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того чи перебували вони у шлюбі між собою[2].

Україна не єдина країна, в якій кримінальним законодавством передбачені покарання за залишення в небезпеці і ненадання допомоги. У США і Швеції передбачена відповідальність навіть за більш ранню стадію злочину за

поставлення в небезпеку, чого немає в законодавстві України. Стаття 135 КК України «Залишення в небезпеці» вказує, що відповідальність за явне залишення в небезпеці несе особа, яка сама поставила потерпілого в стан, небезпечний для життя і здоров'я[1].

На відміну від КК України необхідна увага в законодавстві інших країн приділяється захисту прав неповнолітніх. Відповідальності за залишення в небезпеці неповнолітніх в КК Франції, Японії і інших держав присвячені окремі глави і розділи. У КК України немає окремих статей, які встановлюють відповідальність батьків або осіб, на яких покладені обов'язки щодо виховання неповнолітніх.

В останні роки в Україні відбувається різке зростання кількості злочинів проти життя та здоров'я особи. Це пояснюється не лише психологічною схильністю особи до насильства, але й зменшенням уваги членів суспільства до моральності. Зокрема, останній фактор суттєво впливає на вчинення злочину, передбаченого ст. 135 КК України – «Залишення в небезпеці», адже люди стають все більш байдужими та безсердечними щодо до інших людей, особливо коли це стосується малолітніх дітей, літніх батьків, інвалідів та інших осіб, залишених без допомоги та підтримки.

Вивчаючи наше законодавство можна знайти ряд неточностей та питань що потребують додаткової уваги та розгляду.

Ми вважаємо, що необхідно розширити статтю 135 КК України частинами, що стосуватимуться відповідальності батька та опікунів, піклувальників новонародженої дитини. Це стане вагомим доповненням, що зможе вирішити виникаючі питання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кримінальний кодекс України 2001 року : за станом на 31 січня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до кодексу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Сімейний кодекс України 2012 року : за станом на 31 січня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до кодексу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

Чорнобривцева Ю.І., курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту підготовки кадрів для міліції громадської безпеки, психологічної служби та Національної гвардії України
Науковий керівник:
Мостепанюк Л.О., доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент

НЕОБХІДНА ОБОРОНА, ЯК ОБСТАВИНА, ЩО ВИКЛЮЧАЄ КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

У системі права необхідна оборона займає особливе місце. На відміну від кримінального законодавства, що визначає, які суспільно небезпечні діяння є злочинними, і встановлює міру покарання, інститут необхідної оборони визначає, в яких випадках дія, що підпадає під ознаки діяння, передбаченогокримінальним законом, не є злочинним, а в деяких випадках навіть корисним.

Більше того, інститут необхідної оборони проголошує право громадян на захист інтересів держави, громадських інтересів, прав особистості обороняється або іншої особи від суспільно небезпечного посягання, шляхом заподіяння шкоди посягає, якщо не було при цьому допущено перевищення меж необхідної оборони.

Можливість громадян захищатися від небезпечних посягань одне з найважливіших прав громадянина, що регламентуються Основним законом держави, в Конституції [2] записано, що кожен має право захищати свої права і свободи всіма способами не забороненими законом.

Кожен має право на захист своїх прав і законних інтересів, прав і законних інтересів іншої особи, суспільства, держави від суспільно небезпечного посягання незалежно від можливості уникнути посягання, або звернутися за допомогою до інших осіб чи органів влади.

Сучасний період відзначений розгулом злочинності: бандитизм, розбої, посягання на життя і здоров'я людей, рекет,

тероризм набули характеру національного лиха. Держава поки що лише виробляє широкомовні програми боротьби зі злочинністю, приймає суворі закони проти осіб, які вчинили злочини. Проте в деяких випадках громадянам доводиться розраховувати тільки на себе, діяти у стані й у межах необхідної оборони.

Право необхідної оборони проти посягань на державні та громадські інтереси, на обороняється, а також інших осіб, а також на їх права, інтереси, сприяє вихованню громадян нашого суспільства в боротьбі за охорону правопорядку.

Питання про правильне розуміння необхідної оборони і про межі її допустимості набуває в умовах сьогодення виключно важливе значення.

Правильне розуміння інституту необхідної оборони і правильне його застосування на практиці має велике значення в справі боротьби з кримінальною злочинністю, у справі залучення широкої громадськості у боротьбі з грабіжниками, гвалтівниками і вбивцями. Все це зобов'язує органи міліції, слідства, суду і прокуратури не допускати помилок у своїй роботі і вміти правильно вирішувати питання про наявність або відсутність у тому чи іншому конкретному випадку необхідної оборони, що виключає суспільну небезпеку діяння, або перевищення меж необхідної оборони. Питання ж про перевищення меж необхідної оборони необхідно ретельно обмежити від умисного вбивства.

Будь-яке порушення закону приносить величезний збиток нашій державі, суспільству, а значить, всім і кожному члену цього суспільства. Вельми активною формою участі громадськості в боротьбі зі злочинністю є здійснення російськими громадянами належного їм права на необхідну оборону.

Захищаючи шляхом необхідної оборони, інтереси держави, суспільства й особистості від суспільно небезпечних посягань, кожен громадянин має широкі права і надійні гарантії. Треба тільки вміти правильно їх використовувати.

Кожна особа має право на необхідну оборону незалежно від можливості уникнути суспільно небезпечного посягання або звернутися за допомогою до інших осіб чи органів влади.

Необхідною обороною визнаються дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення посягання, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.[1]

Умови правомірності необхідної оборони :

1. посягання повинно бути суспільно небезпечним;
2. посягання повинно бути наявним;
3. при необхідній обороні заподіяння шкоди можливе тільки тому, хто посягає;
4. необхідна оборона може здійснюватися для захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави;
5. у процесі необхідної оборони не повинно бути ексцесу оборони, тобто перевищення її меж.

Кримінальна справа, порушена за фактом діяння, вчиненого у стані необхідної оборони (якщо не було перевищення її меж), підлягає закриттю за відсутністю події злочину (п. 1 ст. 6 КПК).[3]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131 [Електронний ресурс] <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Конституція України – Київ, 28.06.96р.
3. Кримінальний процесуальний кодекс. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2015, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88 [Електронний ресурс] <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

Осипова А.В., слухач
магістратури Навчально-
наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів міліції
громадської безпеки,
психологічної служби та
Національної гвардії України

ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ДВОМОВНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Мова – це не тільки засіб спілкування та отримання знань, але також і невід’ємна частина культурної самобутності та розширення прав та можливостей особистості.

Тому повага до мов осіб, що належать до різних мовних співтовариств має важливе значення для мирного співіснування. Це стосується груп більшості, меншості (як громадян, які традиційно проживають у країні, так і недавніх мігрантів) та корінних народів [1].

Існуюча проблема двомовності є однією з самих гострих та одночасно найбільш значимих у новітній історії нашої держави. Така проблема у значній мірі ускладнює внутрішню політичну, соціальну та релігійну ситуацію; також у цьому питанні на чашу ваг покладені відносини з нашим найбільшим та наймогутнішим сусідом - Росією. Істерія деяких громадських діячів та політиків про «русифікацію» України зводить нанівець культурний діалог між сходом та заходом України.

Проблемою відносин російської та української мов вже тривалий час спекують різні політичні течії, що прагнуть значно погіршити відносини двох сусідніх та братських держав.

Якщо ми зробимо спробу абстрагуватися від політичної складової цього питання, то побачимо, що на сучасній історико-філологічній площині існує низка думок, які діаметрально суперечать одна одній. Є навіть такі праці, у яких автори доказують найдавніше походження української мови, яка стала начебто праматір’ю всіх європейських мов [2-3].

Інші автори, навпаки стверджують, що українська мова – це не більш ніж понівечена російська мова.

Щоб об'єктивно зрозуміти основи цього питання, треба розглянути спочатку, чим відрізняється українська мова від російської. Навіть при поверхневому порівнянні можливо побачити, що в українській мові для позначення деяких предметів та понять використовуються інші, не схожі на російські слова. Деякі з них наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Приклади слів, які мають різне мовне походження

№ п/п	Українські	Російські
1	цукерка	конфета
2	страва	еда
3	чекати	ждать
4	жалоба	траур
5	дзьоб	клюв

Стає питання, звідки взялися ці слова у нашому побуті? При вивченні мов інших наших сусідів стає зрозумілим, що деякі специфічні «українські» слова, тобто ті, що принципово відрізняють українську мову від російської було запозичено нами із інших культур. Наприклад, ті ж слова, які було розглянуто у табл. 1 мають ярко виражене польське походження (табл. 2).

Таблиця 2

Приклади слів, які мають однакове мовне походження

№ п/п	Українські	Польські
	цукерка	cukierek
	страва	strawa
	чекати	czekać
	жалоба	zaloba
	дзьоб	dziob

Дослідник проблеми двомовності на Україні А.І. Железний вважає, що (рос.): «...появление и развитие

українського мови не можна датувати раніше початку дії механізму (процесу) ополчення слов'яноруського мови. Деякі століття польського панства не могли не залишити помітного сліду в мові покороного народу. Якщо б українські мовознавці не зазнавали несправедливого сорому перед цією об'єктивною історичною дійсністю, вони легко могли б встановити етапи і темпи українізації слов'яноруського мови» [4].

І це не єдині факти запозичення європейських слів до української мови. В українській та німецькій мовах багато східних слів латинського, грецького, англійського та французького походження. Наприклад, такі слова як крейда (kreide), файний (fein).

Це підтверджує, що існуюча на сьогодні на Україні двомовність має глибокі історичні корні. Двомовність виникла не у результаті «русіфікації», а у тому числі, як наслідок тривалого польського панування та мовної експансії.

У зв'язку з цим дуже символічно лунають слова професора Гарвардського університету США етнічного українця Романа Шпорлюка (рос.): «Мільйони людей, які вважають рідною російську мову, 1 грудня 1991 р. проголосували за незалежність. Виходячи з цього громадяни, для яких українська мова - рідною, мають перед ними певні політичні та моральні зобов'язання».

Якщо ми не будемо з цим рахуватися, якщо будемо ділити населення на 'основне' і 'національні меншини', то дуже скоро зіткнемося з перспективою територіального і етнічного розпаду України... Таким чином, держава, яка необхідна приймати во увагу той факт, що народ України, по суті, двоязычен... Найпростіший спосіб знищити Україну - це почати українізувати неукраїнців. Найбільшою небезпечкою для незалежної України є мовні фанатики» [4].

На сучасній політичній карті світу 86 держав (або 45% від загальної кількості) тримаються полілінгвістичного принципу в мовній політиці, надаючи офіційний статус для декількох мов. З них переважна більшість (77%) закріпили за декілька мов загальнодержавний офіційний статус.

Інші поєднують у мовній політиці державну та регіональну багатомовність. У ряді країн загальнодержавна багатомовність закріплено для більш ніж двох мов. Це 14 країн, де офіційний статус у межах всієї країни мають 3 мови, в Сінгапурі та Швейцарії – 4, на Маврикії – 5, в ПАР – 12.

Слід відзначити, що у цьому списку присутня сама багатомовна країна Європи – Португалія, де португальці складають 99% населення. При цьому в Португалії 2 мови мають офіційний статус: португальський на державному та міранському на регіональному рівні. Офіційний статус міранської мови в багатомовній Португалії введено для населення невеликої території у північно-східній частини країни, частка якої складає всього 0,14% від загальної площі країни [5].

Така статистика є незаперечним спростуванням тези українських націоналістів «одна нація – одна мова».

Висновки. Мова може бути символом держави, але ж ніяк атрибутом державності. Стверджуючи зворотне, ми автоматично лишаємо державності 55 країн, де статус державної має англійська мова, 30 країн з аналогічним статусом французької, 24 країни з державним статусом арабської мови, 20 держав з статусом іспанської мови, 7 з аналогічним статусом португальської мови, 6 з державним статусом німецької мови [6].

Тому питання двомовності на території України повинно вирішуватися не купкою політиків із сумнівною репутацією, а на демократичному всеукраїнському референдумі. Такий крок дозволив би судити світовій спільноті про Україну, як про дійсно європейську, освічену та толерантну державу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Образование в многоязычном мире [Текст]. / Установочный документ ЮНЕСКО. – Париж, 2002. – 17 с.
2. Терлак З.М. Украинский язык для начинающих [Текст]. Изд. 2-е, доп. / З.М. Терлак, А.А. Сербенская. – Львов: Свит, 1999. – 264 с.
3. С. Плачинда. Словарь древнеукраинской мифологии [Текст]. – К.: Український письменник, 1993. – 64 с.

4. А. Железный. Происхождение русско-украинского двуязычия на Украине [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.russian.kiev.ua>. – Назва з екрану.

5. Н. Киселева. Официальное многоязычие как основная тенденция государственной языковой политики современных государств [Текст] // Культурно-языковое многообразие Украины как фактор стабильности и опережающего развития: научная конференция 29 января 2011 года. - Симферополь: Вектор, 2011. – С. 18-24.

6. Список официально многоязычных стран и регионов [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org>. – Назва з екрану.

Костюк Л.О., слухач
магістратури Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Чиж Ю.В., кандидат
юридичних наук, старший
викладач кафедри організації
охорони громадського порядку
НАВС

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЗАТРИМАНИХ І ВЗЯТИХ ПІД ВАРТУ ОСІБ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

Забезпечення прав і свобод людини визначає розвиток більшості країн на шляху політичної демократії, економічного прогресу та співробітництва, виступає одним із основних завдань процесу реформування українського суспільства, що набуває особливого значення в контексті європейської інтеграції України.

Прагнення української держави стати повноправним членом світового співтовариства спрямоване на зміщення векторів діяльності правоохоронних органів з метою першочергового забезпечення ними національних конституційних норм та світових стандартів дотримання прав і

свобод людини, в тому числі забезпечення прав затриманих і взятих під варту осіб.

Права і свободи людини постійно збагачуються і розвиваються. Це об'єктивна закономірність прогресу демократичного суспільства. Змінюються не тільки обсяг, характер прав, а й внутрішній зміст, матеріальні умови і юридичні засоби їх забезпечення. Права людини нерозривно пов'язані із суспільними відносинами, вони є нормативною формою взаємодії людей, упорядкування їхніх зв'язків, координації їхніх вчинків і діяльності, запобігання протиріч, протиборства, конфліктів [1, с. 8]. По своїй суті вони нормативно формулюють ті умови і способи життєдіяльності людей, які об'єктивно необхідні для забезпечення нормального функціонування індивіда, суспільства і держави. Не випадково сучасна юридична наука і практика приділяють максимальну увагу забезпеченню прав і свобод людини на всіх рівнях і за допомогою різноманітних засобів. Важливість дослідження цих питань обумовлена вимогами Конституції України, де життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека особи визнаються найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини, їх гарантії складають зміст і цілі державної діяльності. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [2]. У світлі цих основних положень особливого значення набувають питання забезпечення прав і законних інтересів громадян, які з тих або інших причин залучаються у сферу діяльності правоохоронних органів України. Суттєвою ознакою правоохоронної діяльності є те, що застосовувані в процесі її здійснення юридичні заходи повинні неухильно відповідати закону або іншим правовим актам, прийнятим на основі закону. Тільки на їх основі допускається застосування конкретних заходів впливу і чітко визначається їх міра та зміст [3, с. 17-18].

Варто також зауважити, що рівень розвитку свободи та демократії у суспільстві визначається не тільки формальним визнанням влади прав та свобод людини, включаючи офіційне приєднання до міжнародно-правових документів, що їх регламентують, але й багатьма іншими факторами. Зокрема, вагоме місце, згідно із специфікою діяльності, займають правоохоронні органи, в діяльності яких гарантування прав і

свобод людини і громадянина реалізується шляхом виконання ними своїх провідних функцій [4, с. 1].

Свідчення та дослідження різних випадків порушення прав громадян тільки підтверджують, що система органів внутрішніх справ на сьогоdnішній час орієнтована в першу чергу на те, щоб досягнути ефекту у кількісних показниках - показати ефективність у статистичній звітності, часто не зважаючи на якість своїх дій, наслідком такої постійної гонки за показниками є щоденне порушення прав громадян. Тобто, діючи система органів внутрішніх справ орієнтована на те, щоб її співробітники були вимушені постійно порушувати закон.

Потрібно зазначити, під забезпеченням реалізації прав людини слід розуміти, з одного боку, систему їх гарантування, тобто загальні умови та спеціальні (юридичні) засоби, які забезпечують їх правомірну реалізацію, а за необхідності й охорону; з іншого - напрям діяльності державних органів щодо створення умов для реалізації прав громадян. як самостійний вид діяльності [5].

Розгляд теоретичних і практичних проблем забезпечення прав затриманих і взятих під варту осіб є одним із основних напрямів сучасних наукових досліджень у сфері правоохоронної діяльності, що потребує інтегративного поєднання знань багатьох галузей юридичної науки. Проте особливе місце щодо забезпечення прав зазначених осіб належить адміністративно-правовим засобам, використання яких здійснюється у сфері державного управління. Саме в цій сфері переважно реалізуються повноваження органів внутрішніх справ.

Працівники ОВС повинні діяти за законом і в усіх випадках дотримуватися правил та інструкцій, ні за яких обставин правоохоронна діяльність не може супроводжуватися порушенням закону, жодні добрі наміри або якась «необхідність» не можуть бути підставою для виходу за межі закону. Загальним підґрунтям ефективності діяльності правоохоронця може бути тільки високий рівень морально-правової культури, розвинута правосвідомість, прагнення дотримуватися правових приписів, продиктованих внутрішніми моральними переконаннями. іншим підґрунтям є професіоналізм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пчолкін В. Д. Теоретико-правові аспекти забезпечення прав і свобод людини й громадянина в діяльності правоохоронних органів / В. Д. Пчолкін, О. В. Федосова // Право і суспільство. – 2012. – № 1. – С. 8
2. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Бандурка О. М. Права і свободи людини та громадянина, судовий їх захист / О. М. Бандурка, О. А. Пушкін // Концепція розвитку законодавства України: матер. наук.-практ. конф. – К., 1996. – С. 17-18.
4. Коріняк О. М. Захист прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів України / О. М. Коріняк // Часопис Академії адвокатури України. – 2010. – № 9. – С. 1.
5. Алла Блага. Зобов'язання МВС щодо забезпечення прав людини та основоположних свобод / А. Балага // Дотримання прав людини в діяльності МВС. – Харківська правозахисна група. – Харків: Права людини, 2009. – С. 16-17.

Будаква А.А., слухач
магістратури Навчально-
наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів міліції
громадської безпеки,
психологічної служби та
Національної гвардії України

РОЛЬ ПОЛІЦІЇ ЯК ОРГАНУ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЩОДО УТВЕРДЖЕННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ Й ГРОМАДЯНИНА

Відповідно до ст. 116 Конституції України, уряд зобов'язує: вживати заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина; забезпечувати проведення політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту,

освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; здійснювати заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю; спрямовувати і координувати роботу міністерств, інших органів виконавчої влади тощо.

Фактично, від того, як ефективно Кабінет Міністрів виконує покладені на нього завдання у сфері дослідження, і залежить рівень утвердження й забезпечення прав та свобод людини. Це правило стосується майже всіх груп прав і свобод. Діяльність цього органу держави пов'язана, насамперед, з оперативним управлінням системою органів виконавчої влади в напрямку утвердження і забезпечення прав та свобод людини, що має виконавчо-розпорядчий характер. Як зауважують В.В. Цветков та В.Б. Авер'янов, зміст виконавчо-розпорядчого характеру виражається, з одного боку, в безумовному виконанні законів, інших нормативно-правових актів, з іншого – в процесі виконавчої діяльності реалізують від імені держави широке коло розпорядницьких, юридично-владних повноважень виконання завдань.

Особливе місце в системі органів виконавчої влади по утвердженню і забезпеченню прав та свобод людини займають міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Загальні правові засади діяльності цих органів визначені загальним положенням про міністерство та інший центральний орган виконавчої влади [1].

Міністерства – це центральні органи виконавчої влади, покликані формувати та реалізовувати державну політику у відповідних сферах суспільного життя (секторах державного управління) [2, с. 163]. В Україні функціонують такі міністерства: аграрної політики, промислової політики, внутрішніх справ, екології та природних ресурсів, палива та енергетики, закордонних справ, культури і мистецтв, оборони, освіти і науки, охорони здоров'я, праці та соціальної політики, транспорту, фінансів, юстиції тощо.

До інших центральних органів виконавчої влади належать: Державні комітети України, центральні органи виконавчої влади, статус яких прирівнюється до Державного комітету України, та центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Державні комітети – це центральні органи виконавчої влади, що безпосередньо, не формуючи урядову політику, покликані сприяти міністерствам та уряду в цілому в реалізації цієї політики шляхом виконання функцій державного управління, як правило, міжгалузевого чи міжсекторного характеру.

В Україні здійснюють свою діяльність такі комітети та інші центральні органи виконавчої влади, статус яких прирівнюється до Державного комітету України: архівів; будівництва, архітектури та житлової політики; зв'язку та інформатизації; з енергозбереження; у справах релігій; інформаційної політики, телебачення і радіомовлення; молодіжної політики, спорту і туризму; у справах ветеранів; у справах охорони державного кордону; Вища атестаційна комісія; Національне космічне агентство; Пенсійний фонд; Головне контрольно-ревізійне управління та ін.

До центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом належать: Антимонопольний комітет, Державна податкова адміністрація, Державна митна служба, Державний комітет з питань регуляторної політики та підприємництва, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державний департамент з питань виконання покарань, Фонд державного майна, Служба безпеки, Управління державної охорони, Головне управління державної служби України тощо.

Існуючу на сьогодні систему міністерств та інших центральних органів виконавчої влади щодо утвердження і забезпечення прав та свобод людини, на наш погляд, можна класифікувати на такі окремі групи:

1) міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, що загалом сприяють підвищенню рівня утвердження і забезпечення прав та свобод людини (наприклад, міністерства фінансів, економіки та з питань європейської інтеграції, Державна податкова адміністрація та ін.);

2) міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, практична діяльність яких має наслідком втілення принципів системи прав та свобод людини, є обов'язковою умовою належного рівня утвердження і забезпечення прав та свобод людини в Україні (наприклад, Міноборони України, МВС України, МНС України, СБУ та ін.);

3) міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, до повноважень яких безпосередньо віднесено формування і реалізацію, разом з іншими органами влади, державної політики щодо утвердження і забезпечення певної групи прав та свобод або певного права чи свободи людини (наприклад, культурних прав і свобод – Міністерство культури і мистецтв; соціальних прав і свобод – Міністерство праці і соціальної політики; свободи світогляду і віросповідання – Державний комітет у справах релігій тощо).

Виходячи з проведеної нами класифікації, розглянемо найбільш чисенну першу класифікаційну групу – міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, що загалом сприяють підвищенню рівня утвердження і забезпечення прав та свобод людини.

Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України. Воно бере участь у розробці і реалізації стратегії соціально-економічного розвитку України, формуванні механізму її здійснення, удосконаленні системи заходів щодо забезпечення економічної самостійності України.

Відповідно до Положення про цей орган, основними завданнями Міне-економіки України є такі:

- розробка пропозицій про формування державної економічної політики;
- визначення пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України, структурної перебудови економіки;
- підготовка проектів комплексних державних програм з економічних проблем тощо [77].

Основними завданнями МВС України є такі:

- організація і координація діяльності органів внутрішніх справ щодо захисту прав і свобод громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки;
- участь у розробці та реалізації державної політики щодо боротьби зі злочинністю;
- забезпечення запобігання злочинам, їх припинення, розкриття і розслідування, розшук осіб, які вчинили злочини, вжиття заходів до усунення причин і умов, що сприяють вчиненню правопорушень;

- організація охорони та оборони внутрішніми військами особливо важливих державних об'єктів;
- забезпечення реалізації державної політики з питань громадянства;
- забезпечення проведення паспортної, реєстраційної та міграційної роботи;
- організація роботи, пов'язаної із забезпеченням безпеки дорожнього руху та пожежної безпеки;
- здійснення на договірних засадах охорони майна всіх форм власності;
- забезпечення додержання законності в діяльності осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, працівників і військовослужбовців системи МВС тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади : Указ Президента України від 12 березня 1996 року № 179/96 // Урядовий кур'єр. – 1996. – 28 березня.
2. Свирский Б.М. Государственное строительство и местное самоуправление в Украине : учебное пособие / Свирский Б.М. – Х. : Эспада, 2001. – 487 с.
3. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 року № 586-XIV // Голос України. – 1999. – 12 травня.
4. Станік С. Кодекс взаємовідносин влади і громадянина / Станік С. // Урядовий кур'єр. – 2001. – 28 березня.
5. Аверьянов В.Б. Функции и организационная структура органа государственного управления : монография / Аверьянов В.Б. – К. : Наукова думка, 1979. – 150 с.
6. Державне управління: теорія і практика / за ред. В.Б. Авер'янова. – К. : Юрін-ком Інтер, 1998. – 432 с.
7. Питання Міністерства економіки : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 1993 року № 166 // Зібрання постанов Уряду України. – 1993. – № 8. – Ст. 163.

Будаква О.Є., слухач
магістратури Навчально-
наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів міліції
громадської безпеки,
психологічної служби та
Національної гвардії України

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ПРОБЛЕМА ЙОГО ФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ

Визначені в Конституції України завдання по створенню демократичної, соціальної, правової держави не можуть бути вирішеними без формування громадянського суспільства. Для того, щоб прискорити становлення громадянського суспільства в Україні, необхідно чітко розуміти його сутність, закономірності становлення та створити умови для цього.

Теоретичне та практичне підґрунтя. Відомо, що ідея громадянського суспільства починається з античності, зокрема, від Цицерона, що першим зацікавився відмінністю власне громадянина від простих обивателів. Пізніше цю проблему розробляли Т. Гоббс, Дж. Локк, Ж-Ж. Руссо, Г. Гегель, К. Маркс, П. Новгородцев та багато інших. У останні десятиліття вагомий внесок у розробку проблематики громадянського суспільства зробили С. Абакумов, Дж. Александер, С. Алексеев, Е. Арато, Л. Даймонд, К. Гаджиев, Дж. Гібсон, Дж. Коен, В. Полохало, О. Пушкіна, О. Сунгуров, Ю. Тодика, Г. Щедрова та інші.

Актуальність дослідження. Проблема сутності та тенденцій розвитку громадянського суспільства надзвичайно актуальна, вона невіддільна від питань реформування суспільного життя в Україні. Адже наша держава пройшла складний шлях історичного розвитку. Тривала провінційна роль України, відсутність розвитку її державності стали причиною слабого розвитку громадянського суспільства та його теорії.

Тому проблема становлення громадянського суспільства безпосередньо пов'язана з необхідністю розбудови державності,

оскільки вдосконалення суспільства і держави є необхідною умовою демократичного розвитку країни.

Об'єктом дослідження даної роботи є створення та розвиток громадського суспільства в сучасній Україні.

Предметом дослідження - шляхи формування громадського суспільства та прав людини в Україні у процесі його становлення та розвитку.

Проблему правового забезпечення процесу формування громадянського суспільства – суспільства, в якому людина, її права, свободи та законні інтереси визнаються головною цінністю, суспільства, що є ідеальним середовищем задля всебічного прояву кожною особистістю творчих можливостей в усіх сферах соціальних зв'язків – без перебільшення можна вважати однією з найактуальніших правових проблем сучасної України.

Громадянське суспільство представляє собою спільноту вільних та рівних у своїх правах індивідуумів, кожному з яких державою за допомогою юридичних засобів забезпечується можливість бути власником, приймати активну участь у політичному житті, користуватися економічною свободою та надійним соціальним захистом. Громадянське суспільство цілком справедливо розглядається як логічний продукт тривалої еволюції суспільства і, додам, держави. Не викликає сумнівів наявність діалектичного зв'язку між станом розвитку ознак держави та якісною характеристикою суспільства, організованого у таку особливу форму політичної організації, як держава.

Логічно постає питання: чи громадянське суспільство виникає внаслідок розвитку державності або ж воно є необхідною передумовою еволюції останньої?

Аналіз основних закономірностей та умов трансформації суспільства у громадянське (серед яких слід назвати розширення соціальної бази управління державою, розвиток суспільства на засадах компромісу, злагоди і конструктивного співробітництва між різними соціальними групами, демократизацію принципів організації державної влади, забезпечення свободи економічної діяльності та свободи розвитку усіх форм власності і наявність системи державних гарантій її недоторканості, сприяння держави підприємницькій

ініціативи громадян, самообмеження держави у розпорядженні національним продуктом, гармонійний розвиток різноманітних структур суспільства, підвищення правової та політичної культури населення тощо), так само як і деяких з ознак громадянського суспільства (зокрема, щодо наявності системи демократичних інститутів та їх механізмів, що забезпечують кожній людині можливість здійснювати вплив на формування та здійснення державної політики, плюралізму у всіх його проявах, надійної та ефективної системи соціального захисту людини тощо) дозволяє дійти певних висновків.

Отже, досягнення суспільством такого якісно нового рівня розвитку, яким вважається громадянське суспільство, можливо лише за умов досягнення державою відповідного рівня розвитку – рівня правової демократичної та соціальної держави. Розбудові ж останньої має передувати еволюція цілого ряду ознак держави – еволюції від стану недемократичної, не правової державності до найвищого з відомих на сьогодні теорії та практиці держави і права рівня державності – правової.

З формуванням України як суверенної країни, натомість колишньої радянської республіки, набувають все більшої актуальності питання розбудови засад її власної державності й правової системи. У зв'язку з цим вкрай визначним завданням є приєднання до європейських стандартів в різних сферах державно-правового життя, і в першу чергу це стосується визначення правового статусу індивіду, шляхом закріплення системи його прав і свобод, за європейським зразком.

Оскільки, без визнання цих прав в якості природних і невід'ємних від особистості держава залишається осторонь від цивілізованих відносин міжнародно-правового спілкування в режимі паритету й вирішення всіх конфліктних ситуацій за допомогою примірювальних та узгоджувальних механізмів права. Таким чином, ми довели необхідність закріплення системи прав і свобод людини на законодавчому рівні при розбудові української держави як правової і становленні громадянського суспільства в ній (у зв'язку з цим згадаємо загально декларуючі положення ст. 3 Конституції України).

Крім цього наша держава ратифікувала основні міжнародно-правові документи про права людини. Основним серед таких є Загальна декларація прав людини (1948 р.) –

перший в історії міжнародних відносин акт, у якому проголошено широке коло прав та свобод людини, що підлягають повазі й додержанню, так як, Генеральна асамблея ООН проголосила Декларацію як задачу, до виконання якої повинні прагнути всі народи і держави. Розгляд практичних аспектів втілення прав людини, закономірно ставить питання про загальнотеоретичну природу прав людини у правовій державі. Для відповіді на це питання буде доцільним розглянути, в якості законодавчої мотивації, зазначені вище нормативні акти. Нині існує плюралізм підходів до розуміння сутності й природи прав людини за умов розбудови громадянського суспільства й правової державності.

Поряд з цим більшість авторів сходяться на позиції щодо обов'язкового закріплення на законодавчому рівні прав людини в якості однієї з наріжних ознак правової держави, в якій здійснюється діяльність по розбудові громадянського суспільства. При цьому окремо слід наголосити, що загальнотеоретична компонента прав людини за таких умов зводиться до гуманістичного змісту, натомість позитивістському підходу щодо розуміння останніх. Отже, згідно з цим, права людини набуває вже від народження, вони визнаються і забезпечуються державою, а не створюються чи даруються нею.

У зв'язку з цим можна зробити висновок, що чітка регламентація правообмежувальної діяльності всіх країн, які визнають Загальну декларацію прав людини як міжнародно-правовий документ, забезпечує врівноваженість відносин правового спілкування й превенцію правових конфліктів, тим самим надаючи можливостей для права захищати індивідів від насильства та свавілля у відносинах з владою й у підпорядкуванні, забезпечуючи сприятливі умови для розбудови інститутів громадянського суспільства.

Побережна О.О., слухач
магістратури Навчально-
наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів міліції
громадської безпеки,
психологічної служби та
Національної гвардії України

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Відповідно до основних принципів міжнародного права та положень Статуту ООН держави повинні вирішувати міжнародні спори мирними засобами. Але сучасне міжнародне право припускає можливість правомірного застосування збройних сил (самозахист від агресії, застосування збройних сил ООН, реалізація права на самовизначення).

Діяльність держав під час війни регулюється принципами та нормами, що відносяться до міжнародного права, яке застосовується в період збройних конфліктів і визначає припустимість засобів і методів ведення збройних конфліктів, забезпечує захист їхніх жертв, встановлює взаємовідносини між державами, що воюють, і такими, що не воюють.

Право сторін у збройному конфлікті обирати методи та засоби ведення війни є обмеженим. Існує принцип, який встановлює заборону застосування зброї, снарядів, речовин і методів, які можуть завдати надмірних ушкоджень чи страждань.

Міжнародне право обмежує законні засоби та методи ведення збройних конфліктів. Під засобами ведення війни розуміється зброя й інші засоби, які застосовуються збройними силами в конфлікті для заподіяння шкоди й ураження ворога. Методи — це способи застосування засобів ведення війни. Повністю заборонені: вибухові або запальновальні кулі; кулі, які розгортаються чи сплющуються в людському тілі; отрута; задушливі, отруйні й інші гази, рідини та процеси; біологічна зброя; засоби впливу на природне середовище, які мають широкі довгострокові наслідки, як засоби знищення, завдання

шкоди іншій державі; будь-яка зброя, основна дія якої полягає в нанесенні ушкоджень осколками, які не виявляються в людському тілі рентгенівськими променями. Міжнародне право не містить прямої заборони використання ядерної зброї.

У 1981 р. була підписана Конвенція про заборону й обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що наносять надмірні ушкодження чи мають невибіркову дію, до якої додаються чотири протоколи.

Зокрема встановлені заборони й обмеження на використання звичайних мін, дистанційно керованих мін, мін-пасток. Заборонено використовувати міни проти цивільного населення. Сторони в конфлікті повинні реєструвати розташування всіх запланованих мінних полів і районів, де використовували мініпастки. Обмежене застосування запалювальної зброї (вогнететів, фугасів, снарядів, ракет, гранат, мін, бомб, ємностей із запалювальними речовинами). Об'єктом нападу із застосуванням такої зброї не можуть бути цивільне населення та цивільні об'єкти. Заборонено перетворювати ліси й інші види рослинності на об'єкт нападу із застосуванням запалювальної зброї, крім випадків, якщо в таких природних елементах переховуються комбатанти, військові об'єкти чи вони самі є військовими об'єктами. Використання авіації є припустимим, але її не можна використовувати проти невійськових об'єктів, мирного населення. Заборонені такі методи ведення війни: зрадницьки вбивати чи ранити ворога; вбивати чи ранити ворога, який склав зброю; оголошувати тому, хто обороняється, що пощади не буде; незаконно використовувати парламентарський прапор чи прапор держави, що не бере участі в конфлікті.

Кажучи про захист жертв війни, мають на увазі забезпечення сторонами конфлікту міжнародно-правового захисту для таких категорій осіб: поранені, хворі, особи зі складу збройних сил на морі, що постраждали від аварії корабля, військовополонені, цивільне населення, тобто надання їм такого статусу, який гарантував би гуманне поводження з ними та виключав насильство, знущання, глум над особою.

Основними міжнародно-правовими актами, які визначають правове становище вказаних осіб, є чотири Женевські конвенції 1949 р. і Додаткові протоколи I та II 1977 р.

До поранених і хворих відносяться як військовослужбовці, так і цивільні особи, які внаслідок травми, хвороби, іншого фізичного чи психічного розладу, інвалідності потребують медичної допомоги чи піклування і які утримуються від будь-яких ворожих дій. Держави, що воюють, повинні поводитися із жертвами війни за будь-яких обставин гуманно, надавати їм максимально можливу медичну допомогу та догляд. Якщо такі особи опиняються у владі іншої сторони конфлікту, вони вважаються військовополоненими. Щодо цих осіб забороняються такі дії: посягання на життя та фізичну недоторканність; взяття в заручники; колективні покарання; погрози вчинити вищевикладені дії; проведення медичних чи наукових дослідів; позбавлення права на неупереджене судочинство; застосування практики апартеїду й інших негуманних дій на підставі расової дискримінації.

Військові повинні дозволяти цивільному населенню та благодійним організаціям за власною ініціативою підбирати поранених, хворих і піклуватися про них, і за такі дії ніхто не повинен переслідуватися та засуджуватися. Сторони конфлікту за можливості мають реєструвати полонених, поранених і хворих для подальшої передачі державі, громадянами якої вони є.

Осипенко К.А., слухач
магістратури Навчально-
наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів міліції
громадської безпеки,
психологічної служби та
Національної гвардії України
Науковий керівник:
Фещенко Л.О., кандидат
юридичних наук, доцент кафедри
організації охорони громадського
порядку

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ: ДОСВІД СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1]. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України [2].

У 2015 році для України дуже гостро постало питання реформування всіх органів публічної адміністрації, діяльність яких спрямована на забезпечення прав та інтересів людини, держави та суспільства. Насамперед, це передбачає створення нових інститутів і модернізацію існуючих органів влади, що надають публічні послуги особам приватного права, в тому числі у сфері забезпечення громадської безпеки і громадського порядку. Серед державних інституцій, на які покладено такі завдання, найвагоміша роль належить органам внутрішніх справ, зокрема підрозділам поліції. Події, які нині відбуваються в Україні, засвідчують необхідність удосконалення діяльності правоохоронних органів в даному напрямку. Все це зумовлює актуальність вивчення та запозичення досвіду діяльності поліції США.

Тенденції в роботі правоохоронних органів США 50-х років ХХ ст. привели до великого почуття ізоляції поліцейських

від громадськості. На початку 1980-х як реакція на цю ізоляцію, поліцейські начальники і комісари в ряді країн (у першу чергу США, Англії, Ізраїлю і Канади) спільно вирішили прийняти нову стратегію громадського порядку, відому як поліція громадського порядку (общинна поліція) [4]. Хоча тенденція до общинної поліції росте в США і в усьому світі, її як і раніше активно практикують відносно невелика кількість сил, і вона страждає від відсутності чіткого визначення, відповідно програмної реалізації і вимірному критерію успіху. Є деякі обнадійливі результати дотримання громадського порядку у таких містах, як Балтімор, Х'юстон, Канзас-Сіті, Медісон, Нью-Йорк, Ньюарк, Портленд, Санта-Ана і Саванна в США, Едмонтон, Галіфакс і Торонто в Канаді; Ексетера і Манчестер в Англії та Ізраїлі [6].

Поліція громадського порядку стала поширеною фразою серед сучасних поліцейських у всьому світі, головною метою якої є партнерство на практиці.

У діяльності общинної поліції, пріоритети в їх роботі і оцінки проблеми відрізняються від традиційної моделі, тобто на заміну категорично каральним методам, прийшли більш лояльні методи, в яких думка громадськості завжди буде врахована [4].

Показовою є теза колишнього комісара поліції Нью-Йорка Лі П. Браун, який вважав, що поліція, орієнтована на вирішення проблем громади (общинна поліція), побудована на вирішенні суспільних проблем шляхом партнерських відносин між поліцією і тими, кому вона служить – це і успіх майбутнього правоохоронних органів Америки. Треба вирішувати проблеми громадськості, а не лише реагувати на них. Поліція громадського порядку – це кращий, розумніший і більш економічно ефективний спосіб використання ресурсів поліції [7].

Завдання такої поліції не обмежуються пішими патрулями, автопатрулями або патрулями на велосипедах. Головною її метою є спілкування, вирішення проблеми розуміючи її зсередини тієї спільноти у якій вона виникла, у цьому і є її особливість. Крім того, ця філософія просить офіцерів відірватися від тактики дій типового працівника поліції і шукати творчий підхід боротьби зі злочином та безладом [5].

Офіцери поліції громадського порядку повинні бути готові до проявлення ентузіазму, позитивної реакції на збільшення кількості помічників поліції, розуміючи, що участь і партнерство не відбуватиметься автоматично, і що час та зусилля повинні бути інвестовані для подолання цих бар'єрів [4].

Поліція громадського порядку вимагає співпраці з спільнотою. Одним з основних питань для поліцейських при реалізації общинної поліції є наявність сильних особистостей, так званих, лідерів і впливових груп, які можуть домінувати в дискусіях та контролювати ініціативи всіх учасників. Це особливо актуальне питання, коли проблеми виникають у різних соціальних групах. Важливо, щоб поліцейські організації спрямовані на вирішення всіх проблемних питань для забезпечення громадського порядку здійснювали це в інтересах всього суспільства, без відмежування на вищі та нижчі соціальні класи [6].

Від співробітників вимагають інтенсивну підготовку з протидії населенню у разі небажання брати участь і проводити консультації. Консультації з громадськістю дають помітний зсув від традиційної поліцейської практики, і це часто важко для співробітників, особливо в плані відмови від минулих обов'язків і контролю інших установ або громадських груп .

Громади часто не мають досвіду або ресурсів для вирішення багатьох з пов'язаних зі злочинністю проблем, що становлять для них інтерес, а отже, поліція повинна працювати із спільнотою для реалізації общинних стратегій і створення спільноти-агентських мереж, які не дадуть злочинним угрупованням або звичайним хуліганам діяти в майбутньому [4].

Проаналізувавши роботу поліції громадського порядку (общинної поліції) у Сполучених Штатах Америки, можна зробити висновок: партнерство – запорука успіху діяльності поліції, орієнтованої на вирішення проблем громадськості. Поліцейські вивчають і вирішують проблему з її суб'єктивної сторони, а не лише з об'єктивної на 100 % контактуючи та радячись з громадськістю, і саме тому завжди залишаються в авторитеті громадян Америки.

Я вважаю, що це дуже корисний досвід і для України, так як діяльність новоствореної патрульної служби здійснюється

на засадах партнерства з фізичними та юридичними особами та організаціями з метою вирішення проблем та підвищення довіри до органів МВС [3]. Важливо, щоб реалізація підходу «поліція та громада» була не лише декларацією, але й втілилась в життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р.
3. Наказ МВС України № 796 „Про затвердження Положення про патрульну службу МВС” від 02.07.2015 р.
4. Trojanowicz, R., Bucqueroux, B. Community Policing: A Contemporary Perspective / R. Trojanowicz, B. Bucqueroux.- Ohio: Anderson Publishing, 1990.- 139 p.
5. Skogan, W. "The Impact of Community Policing on Neighbourhood Residents: A Cross-Site Analysis" in D. Rosenbaum (ed) The Challenge of Community Policing: Testing the Premises/ W. Skogan.- Thousand Oaks: Sage, 1994.- 143 p.
6. Cordner, G.W. Community policing: elements and effects, in Alpert, G.P., Piquero, A. (Eds), Community Policing: Contemporary Readings, Waveland Press, Prospect Heights, IL, 1998.- 62 p.
7. Moore, M. "Problem-Solving & Community Policing" in M. Tonry & N. Morris (eds) Modern Policing (Crime & Justice - A Review of Research Vol 15) Chicago: University of Chicago Press, 1992. – 150 p.

Чуплак М.І., слухач
магістратури Навчально-
наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів міліції
громадської безпеки,
психологічної служби та
Національної гвардії України

ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА

Питання дотримання прав і свобод людини та громадянина працівниками поліції є вельми актуальною проблемою сьогодення не тільки в Україні, а й в інших Європейських країнах. Стаття 3 Конституції України, яка виступає гарантом прав і свобод людини та громадянина визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

У загальному значенні права людини - це можливості вибору людиною певної поведінки для забезпечення свого нормального існування і розвитку, що закріплені в законах, інших правових актах держави і міжнародних документах. Це певним чином внормована свобода людини, певні її потреби й інтереси, вимоги про надання тих чи інших благ, що адресовані суспільству, державі, законодавству.

В статті 1 Закону України «Про Національну поліцію» зазначається, що «поліція» – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Дане визначення говорить про те, що одним із основних органів охорони правопорядку в Україні є - Національна поліція.

Закон України про Національну поліцію України чітко визначає, що поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Цей принцип застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації. Обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України. Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування. Поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання. У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності. Якщо було виявлено такі дії, то поліцейський зобов'язаний повідомити про це орган досудового розслідування, уповноважений на розслідування відповідних злочинів, вчинених поліцейськими. У діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і

спрямована на задоволення їхніх потреб. Кожен має право в будь-який час звернутися за допомогою до поліції або поліцейського.

Отже, основною метою поліції є недопущення жодного випадку порушення прав людини, однак було б наївним вважати, що можна негайно й абсолютно усунути випадки порушень прав людини в діяльності органів внутрішніх справ. Оскільки правоохоронна діяльність нерідко здійснюється в обмежених часових рамках. Часто правоохоронець приймає рішення за умов недостатності інформації. Тим не менше зменшення рівня порушень прав людини до певного мінімального рівня — це завдання цілком досяжне протягом розумного терміну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06 1996 №254к/96-вр. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Ремех Тетяна Олексіївна. Права людини в Україні: підручник для 10-11 класів суспільно-гуманітарного напрямку загальноосвітніх навчальних закладів / Т.О.Ремех. – Київ.: Інститут педагогіки НАПН України, 2011. – 162 с. 7.

3. Про Національну поліцію [Електронний ресурс] : Закон України від 02.07.2015 № 40-41. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

4. Дотримання прав людини в діяльності МВС / Харківська правозахисна група. — Харків: Права людини, 2009. — 280 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://library.khpg.org/files/docs/1254891460.pdf>.

Пустовойт А.А., слухач
магістратури Навчально-
наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів міліції
громадської безпеки,
психологічної служби та
Національної гвардії України
Науковий керівник:
Чиж Ю.В., кандидат
юридичних наук, старший
викладач кафедри організації
охорони громадського порядку
НАВС

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ІЗОЛЯТОРІВ ТИЧАСОВОГО ТРИМАННЯ

З набуттям незалежності в Україні почалися демократичні перетворення, спрямовані на формування громадянського суспільства, розбудову правової держави, в якій, згідно з Конституцією, людина, її життя і здоров'я, честь, гідність, недоторканність та безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Це, у свою чергу, визначає зміст і спрямованість діяльності держави та всіх її органів щодо забезпечення цих досягнень світової цивілізації як одним із головних її обов'язків.

На даний час актуальною продовжує бути проблема забезпечення прав людини, які перебувають в спеціальних установах міліції, а саме в ізоляторах тимчасового тримання (далі - ІТТ) як одного з підрозділів органів внутрішніх справ України. Зокрема, гостроти дане питання не втрачає в огляду ще й з реформуванням ОВС та імплементацією європейського законодавства до національного, де забезпечення прав людини та громадянина є першочерговим в діяльності державних органів влади та громадськості.

В діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення громадського порядку, боротьби зі злочинністю та іншими правопорушеннями важливе місце займає організація роботи щодо охорони, тримання та конвоювання підозрюваних і

обвинувачених у вчиненні злочинів, а також щодо утримання осіб в спеціальних установах міліції. З цією метою, в нашій державі створено ряд відповідних спеціальних установ, які і здійснюють не лише профілактичну, а й виховну функцію з метою подальшого перевиховання та працевлаштування відповідних категорій осіб.

Діяльність ІТТ ґрунтується на принципах суворого додержання законності, Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, інших міжнародних норм і стандартів поводження з ув'язненими та затриманими, Закону України "Про попереднє ув'язнення" та інших законодавчих актів України, нормативно-правових актів МВС України.

Дотримання законності та прав громадян у діяльності ІТТ полягає в наступному:

- 1) законність підстав утримання в ІТТ;
- 2) дотримання прав громадян під час поміщення до ІТТ;
- 3) дотримання прав громадян під час утримання в ІТТ;
- 4) забезпечення законності під час звільнення з ІТТ.

Особи, які утримуються в ІТТ наділені певним переліком прав, дотримання яких посадовими особами правоохоронних органів чітко регламентовано нормами українського та міжнародного законодавства. Зокрема, захист своїх прав, здійснювати віросповідання будь-якої релігії або висловлювати переконання, пов'язані зі ставленням до релігії, медичне та санітарно-протиепідемічне забезпечення, можливість звернення зі скаргами, заявами та листами до державних органів і службових осіб у порядку, установленому законодавством України тощо.

Проблеми з дотриманням прав людини в ІТТ набули нової актуальності з ратифікацією Україною Факультативного протоколу до Конвенції ООН проти катувань та нелюдського поводження. Зокрема, потребувало покращення умов утримання, медичне забезпечення, належне виконання своїх службових обов'язків відносно утримуваних з боку посадових осіб даних установ тощо. З боку держави – це підвищення рівня матеріального забезпечення ІТТ, щоб дало змогу належним чином покращити умови утримуваних.

Незважаючи на існуючі притягом тривалого часу проблем, органи внутрішніх справ здійснили суттєві кроки в покращенні ситуації в місцях неволі.

Адже для реалізації основних прав і свобод людини та громадянина недостатньо задекларувати їх на законодавчому рівні, необхідно реально забезпечити, тобто за допомогою соціальних, матеріальних, праворегулюючих та правоохоронних заходів гарантувати їх реальне існування, що особливо важливо для такої форми реалізації прав і свобод, як використання.

Як висновок можемо стверджувати про необхідність налагодження практики залучення до вирішення проблем поліпшення умов утримання в спецустановах ОВС представників органів влади і місцевого самоврядування, неурядових правозахисних організацій та інших громадських інституцій; з метою профілактики негативних явищ, підвищення професійного рівня працівників міліції. Діяльність цих установ повинна бути максимально орієнтована на підтримку ув'язнених у період адаптації до життя в суспільстві після того, як ув'язнений вийде на свободу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Офіц. джерело: сайт ВР України – zakon.rada.gov.ua – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Закон України «Про попереднє ув'язнення». - Відомості Верховної Ради України. – 1993. - N 35. - Ст.360.
3. Черноусов А. Соблюдение прав человека в изоляторах временного содержания МВС Украины. / А. Черноусов // Дотримання прав людини в діяльності МВС. – Харківська правозахисна група. – Харків: Права людини, 2009. - 280 с.

Фільченко Ю.В., слухач
магістратури Навчально-
наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів міліції
громадської безпеки,
психологічної служби та
Національної гвардії України
Науковий керівник:
Козодой Л.М., кандидат
юридичних наук, доцент
кафедри конституційного та
міжнародного права.

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ГАРАНТІЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА

Беручи на себе обов'язок із забезпечення прав громадян, держава має право вимагати від них правомірної поведінки, яка відповідала б еталонам, закріпленим у правовій нормі. Вимоги з виконання норм знаходять вияв у системі обов'язків, що встановлюють міри відповідальності за невиконання приписів. Правам, свободам і обов'язкам людини й громадянина присвячені статті з 21 по 68, II розділу Конституції. Він розташований після розділу «Загальні засади» і перед усіма іншими підкреслює важливість співвідношення людини і держави, саме це закріплено у ст. 3 Конституції України: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.» [1]

За своєю юридичною природою і системою гарантій права і свободи ідентичні. Вони окреслюють забезпечувані державою соціальні можливості людини в різноманітних сферах, але термін "свобода" покликаний підкреслити більш широкі можливості індивідуального вибору. Саме тут з'являється таке поняття як юридичний обов'язок — це міра необхідної поведінки, що є гарантією реалізації суб'єктами наданих їм прав. Це об'єктивно необхідна та можлива поведінка, котра забезпечує реальність можливостей, наданих суспільством

та державою окремі особі. Звідси стає зрозуміло що обов'язки є мірою належної поведінки. Вони визначають вид і міру суспільно необхідної поведінки громадян, висувають обов'язкові вимоги до поведінки, дій особи.

Соціальне призначення основних прав і свобод громадян виявляється в тому, що вони втілюють ідеали демократії, гуманізму і справедливості, сприяють всебічному розвитку особи, надають громадянам широкі можливості для активної участі в управлінні суспільством і державою, функціонуванні державного й політико-правового механізму, а також сприяють підвищенню рівня загальної та правової культури особи.[6]

Закріплені в Конституції України права, свободи й обов'язки людини та громадянина, їх реальність, гарантованість відтворюють не тільки фактичний і юридичний статус особи в суспільстві, а й суть демократії, що існує у країні, соціальні можливості, закладені безпосередньо в суспільному ладі.

Якщо більш ширше розгляну ти громадянські права і свободи людини та громадянина ми побачимо, що вони становлять основу правового статусу, саме їм присвячено найбільша кількість статей, з 27 по 35 статтю Конституції України. До них належать права на життя, свободу і особисту недоторканність; охорону приватного життя; таємність листування й телефонних розмов, поштових, телеграфних та інших повідомлень; захист приватного життя особи та інше.

Всі інші права і свободи є соціально-економічні права і свободи людини і громадянина які стосуються таких важливих сфер життя, як власність, трудові відносини, здоров'я, відпочинок, і сприяють забезпеченню матеріальних, духовних, фізичних та інших соціально значущих потреб й інтересів особи.

До культурно-духовних конституційних прав і свобод людини й громадянина в системі прав і свобод належать, суб'єктивні права людини в культурній та духовній сфері, які закріплені у статті 53, 54 Конституції України. Сюди відносять права на освіту, свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, на результати своєї інтелектуальної і творчої діяльності.

Розглядаючи Конституцію яка гарант прав і свобод людини та громадянина неможливо не приділити увагу таким статтям як 3, 15, 30, 34, 46 Конституції України, у яких

забезпечення реалізації прав і свобод покладається насамперед на державу. Таке гарантування здійснюється всією системою органів законодавчої, виконавчої та судової влади.

Основним засобом захисту прав людини у правовій державі повинен бути суд. Однак його діяльність сприяє додержанню законності й забезпечує охорону прав і свобод громадян лише тоді, коли він діє на основі принципів гуманізму, демократизму й законності.

Загальною юридичною гарантією прав і свобод є право на судовий захист, яке закріплене ст.55 Конституції України: «права і свободи людини і громадянина захищаються судом». Про право на судовий захист вказується і в ст.8 Загальної декларації прав людини і в ст.14 Міжнародного пакту про цивільні і політичні права. До юридичних гарантій прав і свобод віднесені так звані процесуальні гарантії – права людини в досудовому і судовому процесі.

Україна, ратифікувавши Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, взяла на себе зобов'язання забезпечувати її гарантії на своїй території. Проте, у відмінності від інших обов'язкових для виконання Україною міжнародних договорів, Конвенція має контрольний механізм нагляду за дотриманням державою-учасником узятих на себе зобов'язань по Конвенції, а саме – Європейський суд з прав людини.

Але треба звернути увагу що у Україні є проблема загальної кризи довіри суспільства до всіх інститутів влади і, зокрема, до діяльності правоохоронних органів і судів. [4] Наша держава входить в п'ятірку країн з найбільшою кількістю звернень до Європейського суду з прав людини. Наприклад, в справі «Іван Нечипорук проти держави Україна» Суд знайшов в одному кримінальному процесі проти заявника 14 порушень конвенції. [5]

Можна зробити висновок, що у сучасних умовах в Україні багато Конституційних положень, що закріплюють права і свободи людей і громадян, засновано на міжнародних стандартах і відповідають принципам правової демократичної держави, носять швидше декларативний характер і в реальному житті виконуються в недостатньому об'ємі або не виконуються зовсім, це на мій погляд відбувається у зв'язку з тим, що

недостатньо виправлені колізії у законах та недостатньо приділяється увага судовій владі.

Також необхідно підсилити заходи по забезпеченню виконання узятих Україною зобов'язань в області прав і свобод людини. Перш за все, розробити Національну програму адаптації законодавства України до її міжнародних зобов'язань в області прав людини, в якій визначити перелік універсальних і регіональних конвенцій з прав людини. Саме такі поступові кроки допоможуть вийти Україні на Європейський рівень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України. – Х.: ООО «Одісей», 2014. – 64с.
2. Всеобщая декларация прав человека: Принята генеральной Ассамблеей ООН 10 декабря 1948 г. // Хрестоматия по всеобщей истории государства и права: В 2 т. – М.: Юристь, 1996. – Т.2. – 520 с.
3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року» 23.12.97 г. // Право и практика, 1998 – № 12.
4. "Общественное мнение как фактор эффективности деятельности правоохранительных органов в Украине". Аналитическая записка, Национальный институт стратегических исследований при Президенте Украины //режим доступа: [<http://www.niss.gov.ua/articles/468/>].
5. Поможет ли Европейский суд по правам человека украинскому правосудию Интервью Анны Юдковской, судьи Европейского суда по правам человека на радио «Свобода» от 4 июля 2011 //режим доступа: [<http://www.radiosvoboda.org/content/article/24255377.html>]
6. «Конституційні права і свободи людини та громадянина»\\ Електронний ресурс [<http://textbooks.net.ua/content/view/1403/20/>].

Школьніков В.І., курсант 3 курсу Навчально - наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки, психологічної служби та Національної гвардії України

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РОБОТИ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ

13 листопада 2015 року Міністр внутрішніх справ України видав наказ, яким була змінена стара система оцінки ефективності роботи органів внутрішніх справ. Так, покращення відсотків розкриття злочинів, порівняння показників з минулим роками, не справедливий розподіл навантаження між працівниками призводило до маніпулювання статистикою через приховування злочинів від реєстрації та нехтування службовими обов'язками.

Даним наказом вводиться нова система оцінки роботи Національної поліції. Довіра населення буде визначальною при проведенні контролю за діяльністю підрозділів Національної поліції. Нова модель оцінки ефективності поліцейської роботи буде здійснюватися за чотирма напрямками: 1) результати зовнішнього опитування; 2) оцінка бізнес-середовищем ефективності поліцейської діяльності; 3) результати внутрішнього опитування; 4) результати виконання пріоритетних завдань.

Це дозволить реалізувати принцип взаємодії з населення на партнерських засадах, а також забезпечити законність, відкритість та прозорість роботи Національної поліції. Досвід зарубіжних країн підтверджує ефективність оцінки роботи органів поліції відповідно до рівня довіри населення до поліцейського.

У Великобританії оцінка ефективності роботи поліцейських підрозділів входить у систему оцінки послуг, наданих населенню органами публічної влади [3]. Таким чином, основним критерієм ефективності роботи поліції є максимально ефективне використання коштів платників податків, витрачених на її утримання.

Критерії, що застосовуються для оцінки діяльності поліції у Канаді, відображають її більш централізовану структуру порівняно з поліцейськими органами Великобританії. Разом з цим,

у цій країні для оцінки діяльності поліції також використовується підхід, заснований на визначенні ступеня досягнення поставлених цілей. При цьому, цілі, які висувуються, носять загальний характер та визначаються відповідно до пріоритетів діяльності правоохоронних органів. У зв'язку з цим, порівняно з системою оцінки поліції у Великобританії, кількість індикаторів відносно невелика. Іншою характерною рисою є значна роль соціологічних опитувань у визначенні ефективності діяльності поліції.

У Франції показники діяльності поліції визначаються основними завданнями, висуненими перед нею.

Тому, необхідність зміни критеріїв оцінки роботи органів внутрішніх справ в Україні є визначальною в реформуванні органів поліції.

При подальшому впровадженні та розробленні критеріїв необхідно враховувати досвід зарубіжних країн та на основі досвіду провідних країн створити власну національну систему оцінки ефективності роботи органів поліції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко І.В. Основні критерії діяльності органів і підрозділів внутрішніх справ України // Бюлетень МВС України. – 2013. – № 150.

2. Зозуля І. Проблеми оцінювання діяльності пореформеної системи МВС України / І. Зозуля // Юрид. Україна. – 2004. – № 12. – С. 70–71.

3. Кірмач А.В. Оцінювання діяльності державних службовців: європейський досвід правового регулювання // Часопис Київського університету права: український науково-теоретичний часопис / Київський ун-т права НАНУ, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАНУ. – Київ, 2014. - № 4. – с. 175-180.

4. Сапожник М.Я. К вопросу выбора показателей деятельности органов внутренних дел в борьбе с преступностью / М.Я. Сапожник // Правовая информатика. – К., 2003. – № 1. – С. 48–50.

Князєв Ю.В., курсант 2 курсу
Навчально – наукового
інституту підготовки фахівців
для підрозділів міліції
громадської безпеки,
психологічної служби та
Національної гвардії України

ЗНАЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУДУ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Пріоритетом для будь-якої держави завжди має бути дотримання дотримання прав і свобод людини. Це є важливим показником в державі, який вказує на її демократичність, соціальність, а також на те, що така держава є правовою. Чим більший рівень дотримання прав людини та можливості ефективного їх реалізації та захисту, тим вищий рівень законності і правопорядку в державі. Події Революції гідності у листопаді 2013 - лютому 2014 років засвідчили незворотне прагнення Українського народу до побудови правової та демократичної держави, в якій гарантуються та забезпечуються права і свободи людини.

Одним із актуальних питань сьогодні залишається питання прав людини, можливість їх реалізації та захисту в суді, а також значення діяльності суду щодо захисту прав людини. Події останніх років показали існування істотних проблем у здійсненні судочинства в Україні, одна з яких – низький рівень довіри громадян до судових органів. Водночас, побудова правової держави, формування дієвих інститутів громадянського суспільства, розвиток бізнесу, залучення в економіку держави іноземних інвестицій – неможливі без належного функціонування судової системи.

Реалії сьогодення свідчать, що Держава неповно забезпечує право громадян на справедливий суд, оскільки часто судові рішення залишаються без виконання. Коли особа звертається до суду, вона розраховує на захист свого права – це впливає із суті та цілей правосуддя. Рішення, яке набрало законної сили, повинно виконуватись усіма, кого воно стосується. Інакше і не може бути, оскільки відповідні норми

містить Основний Закон – Конституція України. Тому позивач, довівши свою правоту у суді, нерідко пройшовши і процедуру апеляційного оскарження, та отримавши рішення, яке набрало законної сили, вважає, що нарешті в його руках справедливість і суд, прийнявши рішення, гарантує його обов'язковість. Насправді ж ситуація із виконанням рішень в Україні катастрофічна.

Стикнувшись із проблемою невиконання, нерідко громадяни змушені знову і знову звертатися до суду, іноді навіть з новими позовами про зобов'язання виконати раніше прийняте рішення. І так складається абсурдна для правової держави ситуація замкнутого кола, де невиконання судових рішень набуває системного характеру. В кінцевому результаті ми отримуємо тотальне невдоволення громадян ефективністю судочинства та зневіру у правосудді в цілому.

Невиконання судових рішень у цивілізованій європейській державі – це нонсенс. Європейський суд з прав людини не втомлюється нагадувати Україні про те, що невиконання судового рішення є неприпустимим. Так у справі «Шмалько проти України» Європейський Суд з прав людини (ЄСПЛ) зазначив, що «право на звернення до суду було б ілюзорним, якби правова система держави допускала, щоб остаточне судове рішення, яке має обов'язкову силу, не виконувалося. Було б незрозуміло, якби стаття 6 Конвенції детально описувала процесуальні гарантії, які надаються сторонам у спорі (справедливий, публічний і швидкий розгляд), і, водночас, не передбачала виконання судових рішень».

Сьогодні в Україні залишаються невиконаними і сотні тисяч рішень вітчизняних судів. Переважну їх більшість складають постанови адміністративних судів у спорах громадян з приводу нарахування пенсій та соціальних виплат. І хоча був прийнятий навіть спеціальний Закон «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», ситуацію в цілому це не покращило.

За різними даними в Україні належним чином не виконується до 95% рішень Європейського суду з прав людини. На III Міжнародному судово-правовому форумі, що відбувся 19 березня 2015 року, Голова Верховного Суду України озвучив вражаючу цифру – рівень виконання рішень національних судів

становить лише 6-8%. З усіх справ, які Європейський суд з прав людини надіслав уряду на комунікацію, 60% складають заяви, в яких заявники скаржаться на невиконання рішень національних судів. За таких умов ні про яку ефективність судової влади не можна говорити. Не дивно, що громадяни зневірені у можливості захистити себе, підбурювані політичною пропагандою, вважають саме судову владу відповідальною за такий стан речей. І хоча можливості судового контролю вкрай обмежені, для громадян не надто важливо, як і хто буде контролювати виконання рішення суду. Їх цікавить кінцевий результат – захист порушеного права. А відсутність позитивного ефекту після звернення до суду в очах суспільства свідчить саме про неналежну роботу судів. На фоні цього питання беззаперечного виконання судових рішень, як критерію ефективності правосуддя, звучить вкрай рідко.

Але трагічність описаної ситуації полягає ще й в іншому. Держава, як універсальний інститут, ухвалюючи закони і беручи на себе відповідальність за їх виконання, не лише відверто ігнорує взяті на себе зобов'язання, змушуючи тисячі осіб звертатися до суду за захистом порушених прав. Досить часто відмова від виконання судового рішення не спричиняє жодних негативних наслідків. І замість того, щоб змінювати відповідні механізми, в Україні сьогодні все більше публічно нівелюється сама сутність правосуддя, авторитет верховенства закону і права, породжуючи зневіру десятків тисяч своїх громадян у справедливості судової влади. І поки увага громадськості прикута до судової реформи, в Україні не було ініційовано відкритого і гласного процесу притягнення до відповідальності тих осіб, які законні рішення не виконують.

Відповідно до Конвенції про захист прав і основних свобод людини, держави-учасниці зобов'язуються виконувати остаточні рішення Суду в будь-яких справах, у яких вони є сторонами. Крім того, рішення Європейського суду тягнуть за собою зобов'язання держав-учасниць прийняття дієвих заходів для запобігання нових подібних порушень. ЄСПЛ неодноразово зазначав, що держава повинна мати відповідний, адекватний та достатній правовий арсенал для забезпечення позитивних зобов'язань, які вона взяла на себе відповідно до Конвенції. Але вітчизняна реальність говорить сама за себе. Станом на початок

цього року Україна посіла четверте місце серед 47 країн-членів Ради Європи за станом невиконання рішень Європейського суду з прав людини. Наприклад, за 2014 рік державою було остаточно виконано лише сім рішень ЄСПЛ.

Сьогодні Державою вживаються певні кроки для вирішення зазначених проблем, зокрема, прийнято Закони України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», «Про очищення влади», ведеться активна законодавча робота над реформуванням основних процесуальних кодексів тощо. Але при цьому, на питання про ефективність діяльності суду щодо захисту прав людини однозначної відповіді надати неможна. Це зумовлено тим, що наша судова система на сьогодні потребує перезавантаження та вдосконалення. Згідно чинного законодавства України на суд покладено обов'язок забезпечити захист усього комплексу прав людини (соціальних, економічних, політичних, культурних, екологічних тощо), а також забезпечити право людини і громадянина звернутися до суду за захистом своїх порушених прав.

Необхідністю вдосконалення діяльності держави щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини, створення дієвого механізму захисту в Україні прав і свобод людини, вирішення системних проблем у зазначеній сфері було зумовлено затвердженням Указом Президента України від 25 серпня 2015 року № 501/2015 Національної стратегії у сфері прав людини, згідно до якої забезпечення прав і свобод людини залишається головним обов'язком держави. Стратегія спрямована на об'єднання суспільства довкола розуміння цінності прав і свобод людини, які захищаються на основі принципу рівності та без дискримінації.

Крім того, захист прав людини є пріоритетом Плану дій Ради Європи для України на 2015-2017 роки, презентація якого відбулась 18 березня 2015 року, в Києві, що є спільною ініціативою Ради Європи та української влади.

Цим Планом дій визначено пріоритетні напрями реформ, зокрема, проведення конституційної реформи та реформи судочинства, боротьба з корупцією, дотримання прав людини та протидія економічним злочинам. Кожен з пунктів плану містить індикатори виконання та джерела підтвердження виконання.

Костюк Л.О., слухач
магістратури Навчально-
наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів міліції
громадської безпеки,
психологічної служби та
Національної гвардії України
Науковий керівник:
Чиж Ю.В., кандидат
юридичних наук, старший
викладач кафедри організації
охорони громадського порядку
НАВС

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЗАТРИМАНИХ І ВЗЯТИХ ПІД ВАРТУ ОСІБ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

Забезпечення прав і свобод людини визначає розвиток більшості країн на шляху політичної демократії, економічного прогресу та співробітництва, виступає одним із основних завдань процесу реформування українського суспільства, що набуває особливого значення в контексті європейської інтеграції України.

Прагнення української держави стати повноправним членом світового співтовариства спрямоване на зміщення векторів діяльності правоохоронних органів з метою першочергового забезпечення ними національних конституційних норм та світових стандартів дотримання прав і свобод людини, в тому числі забезпечення прав затриманих і взятих під варту осіб.

Права і свободи людини постійно збагачуються і розвиваються. Це об'єктивна закономірність прогресу демократичного суспільства. Змінюються не тільки обсяг, характер прав, а й внутрішній зміст, матеріальні умови і юридичні засоби їх забезпечення. Права людини нерозривно пов'язані із суспільними відносинами, вони є нормативною формою взаємодії людей, упорядкування їхніх зв'язків, координації їхніх вчинків і діяльності, запобігання протиріч,

протиборства, конфліктів [1, с. 8]. По своїй суті вони нормативно формулюють ті умови і способи життєдіяльності людей, які об'єктивно необхідні для забезпечення нормального функціонування індивіда, суспільства і держави. Не випадково сучасна юридична наука і практика приділяють максимальну увагу забезпеченню прав і свобод людини на всіх рівнях і за допомогою різноманітних засобів. Важливість дослідження цих питань обумовлена вимогами Конституції України, де життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека особи визнаються найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини, їх гарантії складають зміст і цілі державної діяльності. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [2]. У світлі цих основних положень особливого значення набувають питання забезпечення прав і законних інтересів громадян, які з тих або інших причин залучаються у сферу діяльності правоохоронних органів України. Суттєвою ознакою правоохоронної діяльності є те, що застосовувані в процесі її здійснення юридичні заходи повинні неухильно відповідати закону або іншим правовим актам, прийнятим на основі закону. Тільки на їх основі допускається застосування конкретних заходів впливу і чітко визначається їх міра та зміст [3, с. 17-18].

Варто також зауважити, що рівень розвитку свободи та демократії у суспільстві визначається не тільки формальним визнанням влади прав та свобод людини, включаючи офіційне приєднання до міжнародно-правових документів, що їх регламентують, але й багатьма іншими факторами. Зокрема, вагоме місце, згідно із специфікою діяльності, займають правоохоронні органи, в діяльності яких гарантування прав і свобод людини і громадянина реалізується шляхом виконання ними своїх провідних функцій [4, с. 1].

Свідчення та дослідження різних випадків порушення прав громадян тільки підтверджують, що система органів внутрішніх справ на сьогоденній час орієнтована в першу чергу на те, щоб досягнути ефекту у кількісних показниках - показати ефективність у статистичній звітності, часто не зважаючи на якість своїх дій, наслідком такої постійної гонки за показниками є щоденне порушення прав громадян. Тобто, діюча

система органів внутрішніх справ орієнтована на те, щоб її співробітники були вимушені постійно порушувати закон.

Потрібно зазначити, під забезпеченням реалізації прав людини слід розуміти, з одного боку, систему їх гарантування, тобто загальні умови та спеціальні (юридичні) засоби, які забезпечують їх правомірну реалізацію, а за необхідності й охорону; з іншого - напрям діяльності державних органів щодо створення умов для реалізації прав громадян. як самостійний вид діяльності [5].

Розгляд теоретичних і практичних проблем забезпечення прав затриманих і взятих під варту осіб є одним із основних напрямів сучасних наукових досліджень у сфері правоохоронної діяльності, що потребує інтегративного поєднання знань багатьох галузей юридичної науки. Проте особливе місце щодо забезпечення прав зазначених осіб належить адміністративно-правовим засобам, використання яких здійснюється у сфері державного управління. Саме в цій сфері переважно реалізуються повноваження органів внутрішніх справ.

Працівники ОВС повинні діяти за законом і в усіх випадках дотримуватися правил та інструкцій, ні за яких обставин правоохоронна діяльність не може супроводжуватися порушенням закону, жодні добрі наміри або якась «необхідність» не можуть бути підставою для виходу за межі закону. Загальним підґрунтям ефективності діяльності правоохоронця може бути тільки високий рівень морально-правової культури, розвинута правосвідомість, прагнення дотримуватися правових приписів, продиктованих внутрішніми моральними переконаннями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Пчолкін В. Д. Теоретико-правові аспекти забезпечення прав і свобод людини й громадянина в діяльності правоохоронних органів / В. Д. Пчолкін, О. В. Федосова // Право і суспільство. – 2012. – № 1. – С. 8
2. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Бандурка О. М. Права і свободи людини та громадянина, судовий їх захист / О. М. Бандурка, О. А. Пушкін

// Концепція розвитку законодавства України: матер. наук.-практ. конф. – К., 1996. – С. 17-18.

4. Коріняк О. М. Захист прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів України / О. М. Коріняк // Часопис Академії адвокатури України. – 2010. – № 9. – С. 1.

5. Алла Блага. Зобов'язання МВС щодо забезпечення прав людини та основоположних свобод / А. Балага // Дотримання прав людини в діяльності МВС. – Харківська правозахисна група. – Харків: Права людини, 2009. – С. 16-17.

Самойленко К.В., слухач магістратури Навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки, психологічної служби та Національної гвардії України

Науковий керівник: Чиж Ю.В., кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри організації охорони громадського порядку НАВС

МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ЛЮДИНИ: МІСЦЕ УКРАЇНИ В ЦИХ МЕХАНІЗМАХ

У зв'язку з тим, що права людини є цінністю вищого порядку і від рівня їх захисту та забезпечення в конкретній державі залежить доля миру і безпеки, міжнародне співтовариство розробило певні механізми контролю за дотриманням прав людини. Ці механізми приводяться в дію міжнародними органами й організаціями.

Рада ООН з прав людини. Створення Ради обґрунтовувалося тим, що Комісія ООН з прав людини, на думку членів ООН і експертів, до певної міри вичерпала себе і втратила властивості ефективного органу. Крім того, Комісію

звинувачували в зайвій політизації. Рада ООН з прав людини, порівняно з Комісією, має вищий статус - є допоміжним органом Генеральної Асамблеї ООН. До нової Ради увійшли 47 держав, які обираються строком на три роки за географічною ознакою простою більшістю голосів на засіданні Генеральної Асамблеї ООН. Україна є членом Ради. Генеральний секретар ООН Кофі Аннан у виступі на відкритті першої сесії Ради з прав людини 19 червня 2006 р. сказав: "Я радий заявити, що світові лідери вирішили інтегрувати заохочення і захист прав людини в національну політику і підтримувати подальшу активізацію діяльності у сфері прав людини в усій системі Організації Об'єднаних Націй. Рада створена для перенесення проблематики прав людини на її належний рівень у межах системи, члени Ради обираються безпосередньо Генеральною Асамблеєю, з тим щоб вона працювала пліч-о-пліч з Радою Безпеки та Економічною і Соціальною Радою".

Комітет з прав людини ООН Створений на основі резолюції Генеральної Асамблеї ООН 2200А (XXI) від 16 грудня 1966 р. відповідно до ст. 28 Пакту про громадянські і політичні права. Фактично Комітет є самостійним міжнародним органом, що складається з 18 незалежних експертів, які виступають в особистій якості. Члени Комітету обираються з громадян держав - учасниць Пакту строком на 4 роки і можуть бути переобрані. Місце знаходження Комітету - Женева (Швейцарія).

Комітет має право здійснювати контроль за дотриманням положень Пакту про громадянські і політичні права шляхом розгляду:

- 1) періодичних доповідей держав-учасниць про вжиті ними заходи щодо реалізації положень Пакту;
- 2) скарг держав-учасниць одна на одну про порушення положень Пакту;
- 3) скарг індивідів при порушенні державою-учасницею прав, закріплених у Пакті.

Скарга індивіда має стосуватися тільки факту порушення прав, зафіксованих у Пакті, і не може бути анонімною. Крім того, особа, яка подає скаргу, повинна вичерпати всі внутрішні засоби захисту порушеного права або довести, що розгляд її справи не виправдано затягується. Визнавши скаргу прийнятною і взявши її до розгляду, Комітет просить держав у-учасницю, вказану в скарзі, представити в шестимісячний строк пояснення по суті питання і вказати заходи, які будуть вжиті на національному рівні для виправлення положення. Держава й особа, що направила скаргу, знаходяться перед Комітетом у рівних умовах.

Комітет проти катувань заснований на 39-й сесії Генеральної Асамблеї ООН відповідно до ст. 17 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 р. Комітет складається з 10 експертів.

Комітет вивчає доповіді; проводить конфіденційні розслідування, коли вважає, що факти обґрунтовані; здійснює певні функції щодо розв'язання суперечок між державами-учасницями; призначає погоджувальну комісію; розглядає повідомлення індивідів.

Європейський Суд з прав людини (ЄСПЛ) створений у 1959 р. як основний елемент контрольного механізму з дотримання положень Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. Штаб-квартира Суду розташована в Страсбурзі (Франція).

Спочатку в контрольному механізмі з дотримання положень Конвенції 1950 р. брали участь три органи: Європейська комісія з прав людини, Комітет міністрів Ради Європи і Європейський Суд з прав людини. З огляду на те, що такий механізм досить громіздкий і складний, у 1994 р. був відкритий для підписання Протокол № 11 до Конвенції 1950 р., що передбачав істотні структурні реформи. У листопаді 1998 р. Протокол № 11 набув чинності, тому доцільно розглянути новий порядок роботи цього механізму.

Наразі Європейський Суд з прав людини є єдиним органом контролю за дотриманням державами-учасницями положень Конвенції 1950 р. Суд працює на постійній основі і складається з суддів, кількість яких відповідає кількості держав - учасниць Конвенції 1950 р. Парламентська Асамблея РЄ від кожної держави-учасниці обирає одного суддю. Судді засідають в Суді в особистому статусі.

Кожна держава-учасниця може передати на розгляд Суду скаргу про будь-яке порушення положень Конвенції 1950 р. або протоколів до неї з боку іншого учасника.

Суд також може приймати від будь-якої особи, неурядової організації або групи осіб заяви про порушення однією з держав-учасниць прав, закріплених у Конвенції або протоколах до неї. При цьому заявники повинні дотримуватись певних процедурних вимог. Держави-учасниці зобов'язані жодним чином не перешкоджати реалізації цього права.

Суд розглядає подані йому справи в комітетах, що складаються з трьох суддів, у палатах - із семи суддів, і у Великій палаті - з 17 суддів.

Враховуючи нагальну необхідність внести зміни в певні положення Конвенції з метою підвищити ефективність її контрольної системи в довгостроковій перспективі, головним чином зважаючи на збільшення навантаження на Європейський Суд з прав людини і Комітет міністрів Ради Європи, був підписаний Протокол № 14, що вносить зміни в контрольний механізм Конвенції. Цей протокол збільшує строк повноважень суддів з в до 9 років, крім того, вводиться додатковий критерій, що дозволяє Європейському суду визнавати скаргу неприйнятною, залежно від характеру завданої заявнику шкоди. Удосконалюється також механізм відбору явно неприйнятних скарг. Мета протоколу - підвищити ефективність роботи ЄСПЛ в умовах різкого збільшення скарг, що надходять сюди у зв'язку зі вступом до Ради Європи нових держав.

Протокол № 14 до Конвенції 1950 р. також вносить такі основні процедурні зміни: розгляд суддею одноосібно питання

щодо явно неприйнятних скарг; ширша компетенція розгляду скарг, які вже є предметом сталої прецедентної практики Європейського суду, комітетами з трьох суддів замість палат із семи суддів.

Суд на прохання Комітету міністрів Ради Європи може робити консультативні висновки із правових питань стосовно тлумачення Конвенції 1950 р. і протоколів до неї. Відповідно до ст. 19 Заключних і перехідних положень, Протокол набуває чинності в перший день місяця, наступного після закінчення трьох місяців з дати, коли всі Високі Договірні Сторони, що підписали Конвенцію, висловлять згоду на обов'язковість для них Протоколу № 14 і здадуть ратифікаційні грамоти, документи про ухвалення або затвердження на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи. 15 січня 2010 р. останньою з 47 країн Ради Європи Протокол № 14 ратифікувала Росія.

ОБСЄ також має певні механізми контролю щодо дотримання прав людини. Так, будь-яка держава - член ОБСЄ може просити іншого члена організації надати інформацію з конкретного випадку порушення прав людини. Відповідь на такий запит має бути відправлена не пізніше 10 днів.

Можуть створюватися комісії експертів ОБСЄ на прохання держави - члена організації для розгляду і можливого сприяння у вирішенні проблем із прав людини на її території. Керівна рада (раніше Комітет старших посадовців) ОБСЄ, що складається з міністрів закордонних справ, бере участь у розв'язанні спірних питань з проблеми прав людини.

У 1992 р. був встановлений пост Верховного комісара у справах національних меншин ОБСЄ. Верховний комісар не виступає як омбудсман, що відстоює права національних меншин і не займається розслідуванням окремих випадків порушення прав людини. В його функції входить виявлення ситуацій міжетнічної напруженості, які можуть створювати загрозу для миру, безпеки або відносин між державами - учасницями ОБСЄ, і сприяння їх найшвидшому врегулюванню.

Генеральна Асамблея ООН 20 грудня 1993 р. на 48-й сесії прийняла резолюцію 48/141 про заснування посади Верховного комісара з прав людини на основі рішення Всесвітньої конференції з прав людини (Відень, 1993 р.). Відповідно до цієї резолюції Верховний комісар з прав людини призначається Генеральним секретарем ООН і є його заступником. Він має статус "посадовця ООН" і несе "під керівництвом і егідою Генерального секретаря основну відповідальність за діяльність Організації Об'єднаних Націй у сфері прав людини". Фактично Верховний комісар з прав людини здійснює загальне керівництво діяльністю Центру з прав людини ООН - структурного підрозділу Секретаріату ООН.

28 липня 2008 р. Генеральна Асамблея без голосування затвердила пропозицію Генерального секретаря ООН Пан Гі Муна призначити Наванетхем Піллей (Південна Африка) новим Верховним комісаром ООН з прав людини. Її чотирирічний строк почався 1 вересня 2008 р.

З 1 липня 2004 р. по 30 червня 2008 р. Верховним комісаром ООН з прав людини була Луїза Арбур (Канада). Її попередник, Сержіу Віейра ді Меллу (Бразилія), загинув при виконанні службових обов'язків як глава місії ООН в Іраку в результаті вибуху в представництві ООН в Багдаді 19 серпня 2003 р.

Безпосередньо Україна є учасницею даних міжнародних механізмів. Громадяни України можуть звертатися зі скаргами до Європейського суду з прав людини так і до інших міжнародних організацій, але враховуючи те, чи є Україна державою-учасницею даної міжнародної організації.

Дані міжнародні організації, комітети цих організацій мають свою процедури звертання до них і цю процедури потрібно дотримуватися.

Кравченко Е.Е., курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки, психологічної служби та Національної гвардії України;
Науковий керівник:
Чиж Ю.В., кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри організації охорони громадського порядку НАВС.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ТА ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

У діяльності Національної поліції (далі-НП) України центральне місце відводиться інституту, норми якого закріплюють основи правового статусу особи. Даний інститут відображає найбільш суттєві, вихідні начала, що визначають правове становище людини, засади взаємовідносин між особою і державою. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Конституційне положення про те, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, визначає основний соціальний вектор у взаємовідносинах людини та поліції: такий вектор відображається формулою «від людини – до держави», а не «від держави – до людини». З цього випливає, що поліція – не всевладна щодо людини. У своїй діяльності вона має бути обмежена, «пов'язана» правами та свободами людини.

Дотримання законності в діяльності поліції особливо важливе, так як на неї покладено обов'язок попереджати та припиняти правопорушення.

На сьогоднішній одним з головних завдань поліції є захист життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, інтереси суспільства і держави від злочинних та інших

протиправних посягань. Так як законодавцем органи поліції наділено правом застосування примусових заходів, то є завжди буде ризик порушення чи обмеження основних прав громадян, наприклад, недоторканості особи, житла, свободи пересування тощо.

Поліція зміцнює законність і правопорядок шляхом забезпечення безпеки громадян, охорони громадського порядку і громадської безпеки, здійснення нагляду за дотриманням громадянами та посадовими особами правил громадського порядку і громадської безпеки, попередження і припинення правопорушень та притягнення винних до відповідальності за вчинення протиправних дій.

Законність характеризується поєднанням двох ознак:

- зовнішньої - обов'язком виконувати розпорядження законів і підзаконних правових актів державними органами, посадовими особами, громадянами і різними об'єднаннями;
- внутрішньої – наявністю науково-обґрунтованих і відповідних праву законів.

Результатом законності є правопорядок. Відтак, Національна поліція, охороняючи громадський порядок, захищаючи в межах своїх повноважень життя, здоров'я та свободу громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства та держави від протиправних посягань, тим самим послідовно забезпечують законність у нашій країні. Тому дуже важливим є на сьогоднішній час недопущення порушень чи обмеження законодавчо визначених прав людини та громадянина під час виконання покладених на працівників поліції обов'язків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ. Спеціальна частина : [підруч.] / [Братель С. Г., Константінов С. Ф., Лошицький М. В. та ін.] ; за ред. В. В. Коваленка, Ю. І. Римаренка, В. І. Олефіра. – ТзОВ «Гернограф», 2011. – 528 с.
2. Закон України «Про Національну поліцію». - Відомості Верховної Ради. – 2015. - № 40-41. - Ст. 379.
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 30. – Ст. 141.

4. Пчолкін В. Д. Теоретико-правові аспекти забезпечення прав і свобод людини й громадянина в діяльності правоохоронних органів / В. Д. Пчолкін, О. В. Федосова // Право і суспільство. – 2012. – № 1. – С. 8.

Захливняк С.І., курсант 3 курсу
Навчально-наукового інституту
підготовки фахівців для
підрозділів міліції громадської
безпеки, психологічної служби та
Національної гвардії України

РІЗКІ ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ: ДОБРЕ ЦЕ ЧИ ПОГАНО, ХТО ВИНЕН В ЦЬОМУ?

Різкі зміни в законодавстві у кожного своє ставлення до цього важливого процесі у встановлення нормальних продуктивних відносин в сфері юриспруденції та звичайної життєдіяльності суспільства.

З філософії ми знаємо що Конфуцій бажав своїм учням, щоби вони не зазнали життя в епоху змін... Китайське ж прокляття каже «Щоб ти жив в епоху змін!». В китайській культурі стабільність і передбачуваність завжди були цінностями, що трохи пояснює нахил цього народу до авторитаризму, що часами переходить в тоталітаризм. Гаслами про стабільність політики промивали мізки громадянам України з 1994 року і досягли того, що майже по всій Україні дуже різні люди називають стабільність і передбачуваність майбутнього головним прагненням після безпеки

Але стабільності Україні не бачити ще багато десятків років. Щоби жити і отримувати з життя задоволення нашим людям доведеться повністю переглянути ставлення до змін та бачення власного та спільного майбутнього. Альтернатив цьому аж дві – смерть або традиційне «караюсь, мучуся... але не каюсь», що в перекладі на сучасну мову означає «низька якість життя»

З цього можна зробити висновок що у всіх проблемах сучасного суспільства винне саме суспільство і кожен

громадянин в окремому. На це нашоу хуе також такий важливий нормативний акт як Конституція.

Адже Конституція України закріпила коло суб'єктів нормотворчої діяльності, виходячи з того, що єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює її безпосередньо (пряме волевиявлення), а також через органи державної влади органи місцевого самоврядування (представницька демократія). Стаття 8 Конституції України визначає, що Конституція має найвищу юридичну силу. На її основі ухвалюються інші нормативно-правові акти. Розробка проекту нормативно-правового акта, яка поєднує у собі два основні процеси: формування політики та укладення тексту проекту, потребує чіткої законодавчої регламентації. На жаль, сьогодні в Україні до кінця не вирішені всі питання процедури правотворення. Але якщо судити з того що народ це влада то логічним висновком стає те що сам народ і створює закони яким він змушений підчинитись і проти яких і є таке величезне обурення у суспільства.

На мою думку суспільство саме є винуватцем своєї біди, адже всі хочуть змінити когось щось та не себе в першу чергу не своє ставлення і розуміння сучасності і того що відбувається. Хоча Українці і є добре досвідчена нація нас підводить саме наш менталітет адже кожен думає тільки про себе та своїх близьких а не в цілому про націю та майбутнє в якому будуть жити його діти.

Кожен може сказати що події всіх трьох майданів показують що українці можуть і думати про інших терплячи ті муки що траплялись на дорозі під час кожної з революцій. Але я можу сказати з упевненістю що кожен другий хто стояв на майдані думав про порушення своїх особистих прав а не про захист прав кожного громадянина нації, а якщо сказати більше то ті люди що були на майданах це тільки незначна доля населення держави. А не весь народ.

А що відбувається в сучасній державі люди тепер не мовчать кожен хто хоче щось сказати одразу висловлює свою думку і знаходяться люди які підтримують цю людину якщо бачать у цьому свою особисту вигоду. Та проблема в тому що ніхто ніколи не задумується про наслідки таких висловлювань і до чого це може привести.

Все що відбувається в теперішньому часі з законодавством такі різкі зміни у всіх напрямках, це просто прояв прагнення суспільства щось змінити проблема в тому що ніхто не знає що саме потрібно міняти і як зробити так щоб від цього не стало тільки гірше. Громадяни України зі своїм прагненням різких змін не бачать і не зштовхуються з проблемою яка постає перед законодавцем а саме проблема встановлення неймовірно малих строків які надаються законодавцю для створення певного нормативного акта через що аналіз інших законів які вже існують проводиться на дуже низькому рівні, що породжує нову проблему проблему колізій в праві які приводять до негативних наслідків для всього суспільства в цілому, до поганого врегулювання прав та обов'язків, до важкого визначення хто правий в тій чи іншій ситуації, адже кожна із сторін діє згідно закону.

Саме тому всі зміни які проводяться в законодавстві повинні відбуватись поступово без поспіху та на відповідному рівні аналізу всіх можливих наслідків прийняття даного нормативного акта.

Висновком є те, що кожен громадянин особисто повинен подумати які можливі наслідки його дій, для себе, для сім'ї та для кожного громадянина нашої країни України.

ЗМІСТ

Клачко В.М. Вступне слово.....	3
---------------------------------------	---

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

Галай В.О. Особливості захисту прав пацієнта у порядку цивільного судочинства.....	5
Шевченко О.С. Міжнародно-правові гарантії прав людини: загальнотеоретичний аспект.....	8
Дручек О.В. Право на свободу слова в умовах збройного конфлікту на сході України.....	12
Кондратюк-Антонова Т.В. Філософсько-соціологічний підхід до сучасних проблем молоді.....	17
Шапортова Н.І. Відповідальність батька, опікунів, піклувальників за змістом ст.135 кк України.....	20
Чорнобривцева Ю.І. Необхідна оборона, як обставина, що виключає кримінальну відповідальність.....	23
Осипова А.В. Вивчення проблеми двомовності на території України.....	26
Костюк Л.О. Забезпечення прав затриманих і взятих під варту осіб в адміністративній діяльності оовс.....	30
Будаква А.А. Роль поліції як органу виконавчої влади щодо утвердження і забезпечення конституційних прав та свобод людини й громадянина.....	33
Будаква О.С. Громадянське суспільство та проблема його формування в Україні.....	38
Побережна О.О. Міжнародно-правове регулювання збройних конфліктів.....	42
Осипенко К.А. Удосконалення діяльності поліції громадської безпеки: досвід Сполучених Штатів Америки.....	45
Чуплак М.І. Діяльність національної поліції України із забезпечення прав і свобод людини та громадянина.....	49
Пустовойт А.А. Забезпечення прав людини в діяльності ізоляторів тичасового тримання.....	52

Фільченко Ю.В. Конституція України як гарантія прав і свобод людини та громадянина.....	55
Школьніков В.І. Критерії оцінки роботи органів поліції.....	59
Князєв Ю.В. Значення діяльності суду щодо захисту прав людини.....	61
Костюк Л.О. Забезпечення прав затриманих і взятих під варту осіб в адміністративній діяльності оws.....	65
Самойленко К.В. Міжнародні механізми контролю за дотриманням прав людини: місце України в цих механізмах.....	68
Кравченко Е.Е. Забезпечення законності та прав людини в діяльності поліції.....	74
Захливняк С.І. Різкі зміни в законодавстві: добре це чи погано, хто винен в цьому?.....	76

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ:
РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ
Матеріали
Міжвузівського круглого столу
(Київ, 25 листопада 2015 року)

Комп'ютерна верстка: *О.С. Шевченко*

Підписано до друку 02.12.2015. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Обл.-вид. 80 арк. 9,0. Ум. друк. арк. 8,37.
Тираж 10 прим.
